

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, november 22-én.

322. szám.

Az éjféλι Ház.

*) Kacagni lehetne rajta, ha nem volna olyan siralmas. Mulatságnak lehetne nézni, ha nem volna olyan iszonyatos drága. Örvendeni kellene a munkavágy fölébredésén, ha mindaz, amit ma az országgyűlésen éjfélig csináltak, ordító ellenféte nem lenne mindennek, ami teremtés, alkotás, munka . . .

Rossz hangnemen kezdtek. Olyanformán, mintha vezércikkkel akarnák írni. Pedig az most nincs helyén. A vonal alól, a tárca-rovattól kell tanulunk, azoktól az uraktól, akik színházi kritikát írnak. Akik a premiérekről beszámolnak. Az ő rendszerük a helyes. Előbb ismerettni kell a mesét, a szereplőket, a szerepeket, talán a hatást is és csak ezekre lehet fölépíteni a kritikát.

Egyébként is komédiáról írunk és első előadásról. Kezdjük a mesén.

. . . A színlapon azt olvassuk, hogy az indemnityt tárgyalják. A darab jól indul, mert indemnityről nem beszél senki. S ez jól van így. Ostoba dráma volna, ha mindjárt belekezd a dolog érdemébe. Akkor nem lehetne se meglepetés, se váratlan fordulat. Az emberek még azt találnák hinni, hogy képviselőházban vannak és nem színházban.

Tehát indemnityről nem beszél senki, de beszélnek a Hentzi-szoborról. Azaz arról se, csak Hentziről magáról. Hogy rossz volt barátoknak és rossz volt ellenségnek. Megszegte az esküjét Péterváradon és megszegte az ígértét Budán. Amott még csak ágyuztatni se akart, emítt még bombákat is lövöldöztetett.

Erről beszéltek vagy négyen. Gróf Apponyi is.

Ezekre a beszédekre akart válaszolni Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, aki Apponyi után felemelkedett a helyéről. Beszélni kezdett.

Hogy mit akart mondani, egyelőre titok. Nem is fog egyhamar kiderülni, mert ezen fordul meg az egész darab sorsa. Ha egyszerűen kimondta volna, hogyan csinálhattak volna a szerzők egy egész éjszakát kitöltő darabot?

A daliás honvédelmi miniszter a becsületszó értékéről és költőerejéről beszélt egy pár szót. Ha van valaki, aki beszélhet róla joggal, az bizonyára ő. Egy-maga megér egy tucat becsületbíró-ságot. Az ő kezéről nem tapad makula a szűz becsületre.

De mégis hibázott. S itt van a drámai akció kiindulópontja. Ne vigye a becsületet oda, ahol a becsületet is pártszempontból mérlegelik. Ahol a függetlenségi becsület jobb, mint a nemzeti, emez jobb, mint a néppárti és legrosszabb a mameluk-becsület. Ne vitte volna ezt a fogalmat oda, ahol fokozni tudják, mint a melléknevet, felaprózni,

mint a nagy bankót, s ahol egész mértékben csak ünnepeken viselik, mint a panyókás mentét kivonulásokkor.

Ez a szó hozta a bonyodalmat. (S itt a drámai kritikus siet megjegyezni, hogy ez a jelenet egy kis plágiumnak látszik. Erősen emlékeztet Sudermann Herman egyik drámájára.)

Amikor báró Fejérváry a becsület-szóról beszél, élesen közbeszít egy hang a nemzeti pártról:

— Szép fogalmai vannak a becsületről! . . .

Megdobták kövel az aczélembert. Utóbb ők csodálkoztak rajta, de mi ne csodálkozzunk azon, hogy szikra pattan ki az aczélből, mikor kovával megütik.

Mint a lecsapó villám serezen erre végig a termen az éles hang. Most már vezérszó, mintha egy ezrednek dörögne:

— Becsületre ne tanítson engem a becsületfrontok és a becsületet boycottálók párta!

Itt álljunk meg egy percze. A parlament ugyanis megállott egy egész napra, talán még tovább is, mintha egy hatalmas kéz belenyúlt volna lomha járású, imbolygó gépezete kerekei közé.

Nem lehet tagadni (nem is kell), a miniszter kemény dolgot mondott a nemzeti pártnak, talán meg is sértette. Majdnem olyan goromba volt, mint az ellenzék nap-nap után. Kevés híján ugyanolyan fegyvert használt nagy haragjában, mint a minőt a nemzeti párt padjairól feleje hajítottak.

Erre a hatásos jelenetre a dráma szerzői félrelökik Sudermann és a nagy mestert veszik elő: Shakespeare-t. A nép jelenetei következnek, a zaj, lármá, ordítás, rombolás. Csak az értelmes Menenius Agrippa hiányzik. Helyette Bécs, az isteni, a kedélyes Bécs liferált újabb és modernebb eszközöket a harci lármá fokozására. Padverés, foliánsok csapdósása, rugdosás, és amiben olyan szegény és nyomorult volt a magyar parlament, ami nélkül csuda, hogy eddig is eltudott vegetálni: megjött az első fütty. A leleményes, az agilis, a megbecsülhetetlen Polónyi a mestere.

Ilyen pokolban persze nem lehet beszélni. Az elnök felfüggesztette az ülést felőrára. Azután újra megnyitotta és újra megkezdődött az irtózatosszene-bona, mintha Hagenbeck összes fenévadaít egymásra eresztették volna.

Tudósítóink a lapban belül híven elreferálják, hány-szor ismétlődött meg ez a jelenet ma éjfélig, a magyar parlamentárizmus nagyobb dicsőségére. Hány-szor nyitotta meg az elnök órási szünetek után újra és újra az ülést, milyen gyöngéd szavakkal kérlette a dühöngőket, hogy hallgassák meg a minisztert, hadd magyarázza meg a szavait és hogyan ismét-

lődött újra meg újra az a jelenet, amely zajra hatalmasabb volt Mátyás királyi választásánál a Duna jegén, hatásra keletlenebb egy kabát ára iránt való megállapodásnál az öszeresek börténjén.

Mi volt ez ma déltől éjfélig? Egy irtózatosszene, kegyetlen, eszeveszett harc a szólásszabadság ellen. A szabad szó állítólagos bajnokai agyonverték, egy napra legalább tökéletesen megölték a parlamenti szólásszabadságot.

És ebből most vonjuk le a végső tanulságot. Aki eddig azt mondotta, hogy a többség őrizze meg higgadságát, nyugalmát, annak eddig igaza lehetett, de ebben a pillanatban már nincsen igaza. Most már nemcsak a kormány és a többség akaratának védelméről van szó, hanem a parlamentárizmus életéről. A szólásszabadságot fojtogatták. Ezt pedig nem hagyhatjuk. Erre az ellenzéknek is szüksége van.

Mindegy, hogy mit akart Fejérváry mondani. Visszavonni a bántást, vagy tetézni. Mindegy az is, hogy érdemelt-e rendreutasítást vagy nem. De beszélni akart és beszélni joga volt és beszélni fog is. Még ha miniszter is, akkor se hagyhatja azt a jogát, amely minden képviselőnek megvan s amelyet nem vehet el az ellenzék, nem vehet el a többség. Jaj volna a parlamentnek, ha elvehetnék.

De kérdezték is, keresték is, hogy mit akart Fejérváry mondani? Megakarja-e magyarázni a szavait, felvilágosítani és megnyugtatót akarja-e az ellenzék, vagy talán meg akarja-e követni és bocsánatot akar kérni? Hiszen történelmek csudák is (bár ez a csudák csudája lett volna).

Azt se keresték, azzal se törődtek, hogy mire vezet ez az eszeveszett harc? Mit akarthattak, mit kívánhattak? Elég-tételt, amit nem akarnak meghallgatni? Megnyugtatót, amit nem akarnak elfogadni? Vagy országos botrányt, amit nem lehet helyrehozni? Vagy semmi egyéb, mint a szólásszabadságot megfojtani?

Tudják is ők, mit akartak! Semmit se akartak, legfeljebb egy óriási, kireperáthatatlan eclát-t, amely pusztítsa el a kormányt akkor is, ha az ő nyakuk is beletörik.

S ehhez az arénába való bikaviadalhoz publikumról is gondoskodtak. Előbb hölgyekkel töltötték meg a karzátokat, akik mosolyogva nézték a vérszomjas jeleneteket, mint ahogy mosolyogva nézték a délczeg minisztert is, akinek erős aczéltésén megtörték a felcsapkodó vad hullámok. Ez részrehajlatlan publikum volt, tehát nekik rossz. Éjféli felé már másról kellett gondoskodni.

Elhozták az ifjúságot. Nagy csoport-

tokban vitték a még élesebb forku le-
gényembereket a karzatokra, hogy fiata-
labb erők is segítsenek a nehéz harc-
ban, ne csak a buffet hasas palaczkjai.
Mert az ifjuságnak még Roederernél is
erősebb a hangja.

És ez a zseniális idea szerezte meg
az éjfélüli ülés leghatásosabb eclátját.
Mert mikor tízedszer is újra megnyit-
ta az ülést, mikor tízedszer megpróbál-
kozott a vékonyhangu elnöki csengő
megszólalni a Sándor-utczába hozott
pokolban, mikor tízedszer is odaállott
a törhetetlen kemény ember és újra kezdte:

— Tisztelt Ház! akkor már
nem az ellenzék rikoltása remegtetta meg
a terem üvegtetejét. Az ifjuság vette át
a hangot. Az ő erősebb sivitásuk el-
nyomta a gyengébb ellenzékét. És most
már nem sivitás volt és nem láрма, nem
dobolás és füttyszó, hanem egy dal,
amely vezérő esillagunk volt egy fél-
század előtt, de emléknél egyéb nem
lehet ma. Az a dal, hogy:

— Mindnyájunknak el kell menni . . .

E nóta hangjai közt ment haza az
éjfélüli Ház. Hívta, megjelent. S mikor
izgagottan mentek kifelé mindannyian,
mikor féltek visszagondolni, hogy mi
történt ma, és féltek előre gondolni, hogy
mi lesz holnap, mikor a lelkükben gaz-
dáját keresték az elvonult és fenyegető
veszedelmeknek, mintha e belső hangnak
felelne, így szólt egy néppárti képviselő
ifjabb Ábrányi Kornélhoz:

— A kormány megkapta, amit ke-
resett.

Amire így szólt a válasz:

— Ti pedig megkaptátok, amit nem
kerestetek.

S ebben hegyeződik ki a mai nap
története.

A végtelen ülés.

(Az országgyűlésből.)

Tíz órától éjfélig ülésezett ma a Ház.
Mit csinált? Semmit sem csinált. De ezt nem
tudta az ülés rendes keretében elvégezni,
hanem több megszakítással tízenegy órahossz-
zat maradt együtt miatta. S istentelenül el-
fáradt abba, hogy ennyi idő alatt semmit se
csináljon.

Kezdődés különben elég nyugodtan kez-
dődött.

De úgy déltájban az történt, hogy a hon-
védelmi miniszter egy súlyos vágást mért a
nemzeti pártra. Ezért talpon termelt az egész
ellenzék és nem hagyta szóhoz jutni többé a
minisztert. Az elnök Kardos Kálmán (akiről
egyébként azt mondják, hogy már megírta
lemondását az alelnökségről) min-
den öt percnyi láрма után felfüggesztette
egy órára az ülést. De ez semmit sem hasz-
nált. A szünet után épen olyan láрма volt
megint s azt nem lehetett öt percenél tovább
kiállni, tehát újra csak szünet következett. A
karzat közönsége, igen sok fiatal hölgy, reg-
geltől éjfélig kitartott ennél a kegyetlen lát-
ványosságnál — amikor a parlament, ez a mi
nagy betegünk, öt percig köhögött s
utána mindig egy órahosszat érezte a fájdalom-
mat minden tagjában.

Mondják, hogy ez márigy lesz ezután. Hát
nem jó lesz, az bizonyos. Ahogy ma volt, azt
itt olvashatja minden részletével a publikum.

(Napirend előtt.)

Az elnök jelenté, hogy hat képviselő
napirend előtt kíván beszélni a Hentzi-szobor
ügyéről.

A Ház erre megadja az engedélyt.
Hentaller Lajos historiai adatokkal bi-
zonyítja, hogy Hentzi igenis fogadalmat tett a
magyar alkotmányra, kegyelmet is kért Kos-
suthiól s még is esküdött, hogy a magyarok
ellen fegyvert sohasem fog ragadni. Hítségő
volt tehát és áruló. Ezt a honvédelmi minis-
ter védőbeszéde után el kellett mondania.

Holló Lajos azt kérdi a többségtől, hogy
miért örült olyan nagyon a Hentzi-szobor el-
távolításának, ha most nem akar sérelmet
látni az áthelyezésben s a kiadott hadi-
parancsban? Mig a kormány a sérelmet nem
orvosolja, az ellenzék a legkiméletlenebb harcz-
tól el nem állhat.

Szalay Károly szintén a legkiméletle-
nebb harczot jelenti be.

Gróf Apponyi Albert sajnálja, hogy a
többség nem akarta megengedni a Hentzi-
szobor ügyének külön napirendre tüzését.
Mert a komoly indemnitás-vitából jó lett volna
kihasítani a izgalomnak ezt az anyagát. Magá-
ért a szobor-ügy meglevenedéseért csakis a
kormányt és különösen a kormány fejét lehet
felelőssé tenni. Mert akár a kormányelnök
ideája volt, akár a felség spontán elhatározása,
a szükséges tanácsokkal mindenesetre báró
Bánffy Dezsőnek kellett szolgálnia. S neki előre
kellett volna gondolnia, hogy vajjon a szobor-
ügy megbolygatása nem fogja-e az ellenzék-
jét eredményezni annak, ami a felség inten-
ciója volt? Ma ugyanis úgy áll a dolog, hogy
a kormányelnök politikai előrelátásának hiánya
folytán az az érzelmi áldozat, melyet a felség
kétségtelenül hozott, megsértette a hadsereg
érzületét s a magyar nemzet érületét is. A
jó szándéokra hivatkozni ilyenkor nem elég.
Eszébe jut a francia anekdota az íróról és
a kritikusról. Az író egy tragédiát követett el,
a kritikus pedig kivégezte a darabot. S ekkor
elment a lerántott író a kritikushoz:

— Úram, több kiméletet érdemeltem
volna, hiszen elvégre ön tudja legjobban,
hogy milyen nehéz egy jó tragédiát írni.

— Az igaz, felelte a kritikus. De e z t
is tudom, hogy milyen könnyű
tragédiát egyáltalán nem írni.

Kiméletet tehát ne várjon a kormány-
elnök sem. Mert neki is könnyű lett volna
tragédiát egyáltalán nem írni, a szobor-ügyet
egyáltalán nem bolygatni.

Báró Fejérváry Géza Hentaller Lajossal
polemizál.

— Megint védeni akarja Hentzit? — lár-
máznak a szélsőbalon.

— Várhatok, jó hangom van!
— feleli a honvédelmi miniszter.

De aztán nagyon is sokáig kell várnia.
Amint az ki is fog tűnni az alábbiakból, ahol
már nem lehet rendes parlamenti tárgyalásról
referálni, mert egészen különös jelenetek kö-
vetkeznek.

(„A becsületesek.”)

A honvédelmi miniszter eleinte csönde-
sen szövi a polemikát. Hogy itt-ott közbeszólás
próbálja zavarni, az sem bántja. Nyugodtan
magyarázgatja, hogy Hentzi katonai szempont-
ból korrektül viselkedett és ha becsületszavát
adta volna is Kossuthnak, adott szava alól fel-
oldottnak tekinthette magát, mikor a magyar
seregek elvonulásuk alkalmával őt nem vitték
magukkal, hanem Budán hagyták.

Itt a miniszter egy mondást kockáz-
tat meg:

— A becsületszó tartama lejár, ha a vi-
szonyok megfordulásával a kötelezettség meg-
szűnt.

Egy kis nyugtalanság mutatkozik és hall-
ható, amint a nemzeti párt soraiból valaki
gunyolódik:

— Szép fogalmaivannak a be-
csületesről!

... A katoná mozdult-e meg a minisz-
terben, vagy régen a begyében volt már az
ítélet, de ebben a pillanatban szokatlan tűz
futja el az arcát s a gunyos közbeszólásra
átkiált a nemzeti párthoz. És haragos indulat
perzsel a szavaiból:

— Becsületesre — ne tanítson
engem a becsületesrontók és a
becsületet bojkottáló pártjal
Egy pillanatra mintha megállt volna az
idő. Félelmes csönd. A nemzeti pártból még
csak egy kérdés ugrik elő. Biró Lajos
szól át:

— Kire érti ezt?

— Önnek, mondja a miniszter, de ez
csak az ő speciális kiejtése és azt akarja
jelenteni: önök. (Igy is magyarázta később,
mikor Biró Lajos magyarázatot kéretett a
szóárt.)

Daczos tartása és a süvítő sértés most
már felingerli az ellenzékét. Ivánka Oszkár
felugrik a helyéről, heves gesztusokkal szeli át
a völgyet, a másik oldalon háta mögé kerül
az ellenzéknek és utjában szórja a lázító meg-
jegyzéseket. Ez egy másodperc dolga. Aztán
sorra ugrik fel az ellenzéki, mindahány. És
lármázva, kiabálva, fenyegetőzve ömlik le a
völgybe, az elnöki dobogó irányában.

— Rendre! Tessék rendreutasítani!

Polónyi Géza felbukkan a terem közepén
és féloldalt fordul a miniszterhez:

— Egy egész pártot mer így megbé-
lyezni?

A jobb mezőről lassankint lehömpölyög
a tábor s most már egy csomóban kavargó
az egész Ház. Akik elől állnak szakadatlan
lármával akadályozzák a minisztert beszédje
folytatásában, a háttérben pedig buzgó nép-
párti kezék verdesik a padokat. Tibád Antal
segédkezik nekik a vastag ökleivel. Lukács
Gyula kiméli a kezét, hanem a kulcsaival üti
a zár vaslemezt s ez is nagyon jó muzsika.
Az egyik gomolyból aztán kipérdül Kubik
Béla és meglóbálja a levegőben azt a bizo-
nyos ívet. (A lármában az egyetlen Kubik
tudja magát megértetni, hogy zárt ülést akar
kérni. Ha csönd van, ő fejezi ki magát leg-
néhezzebben.)

A honvédelmi miniszter csak áll, kevé-
lyen hátravetett fejjel. Mintha most is mon-
daná:

— Várhatók!

Az elnöki dobogón a szegény Kardos
Kálmán csak néz és egészen megelégedezik
a csengőről. Tölcsért formál a füleihez s úgy
próbál valamit meghallani. Lehetetlenség. Néhai
Körössy bácsi se tudta volna ezt a pokoli
zsvajt a hangjával kilyukasztani. Dobolás,
hangok zürzavara és kavarodás. A képviselők
ugy ágaskodnak, mintha minden hajszál az
égnek meredne az ország fején.

Az elnök mégis csöngtet végre.

— Halljuk az elnököt!

— Rendreutasítja-e, vagy sem? monolo-
gizál a kis R á t k a y László.

Egyszerre Horánszky Nándor is felszólal:

— A házszabályokhoz kérek szót.

Az ellenzék most nekigyürkőzik, hogy
Horánszkynek csöndet fog csinálni. A dobogó
felé csörtet. Akkor veszi észre, hogy a dobo-
gón nincsen elnök. Lehet, hogy szólott;
lehet, hogy felfüggesztette az ülést. De abból
ugyan senki se hallott semmit. Csak az üres
elnöki hely beszélt már érthetően

(„Osztrák zsoldos!”)

Báró Fejérváry Géza megindul lassan a
helyéről. Kevélyen ringatja a testét, úgy halad
kifelé. Tüntetve verődik köréje a szabadelvű
párt hangos ifjusága. De az ellenzék vad ha-
raggal kíséri.

Fáy István a völgyből sivitja utána:

— Hazatérül!

Egy hang sikolt fel.

— Osztrák zsoldos, becsületrontó!

A miniszter semmivel sem törődve ér ki a folyosóra. Egész sereg örvénylik körülötte. Csupa éljenzés és ragaszkodás. A folyosó végéről áthallzik a Polónyi Géza rekedt kiáltása:

— Le kell mondania! Itt nem elég, ha bocsánatot is kér!

Valami csodálatos kevélység suhan át a miniszter arczán. Tán nem is látja, mi történik körülötte. Azt mondja:

— Soha!

(Az első szünet után.)

Tíz percz leperereg. A táborok beözönlenek a tanácssterembe s az elnök már ott van megint a helyén. Állva csönget. Kérő szemmel néz körül.

— Utasítsa rendre! — kezdi a hangversenyt egy hang.

És vadul csap össze a sok rekedt kiáltás. Hiába áll a miniszter, hiába csönget az elnök, hiába toporzékolnak most már innen is, túl is. Meg van gabalyodva a parlament, a maga szavát sem érti. Perczekig egyebet sem tesz, csak dobol, kiabál és gesztikulál.

Valaki átkiált a honvédelmi miniszterhez.

— Kérjen bocsánatot!

Keményen, daczosan vág vissza:

— Soha! Soha!

Mint a parittyakő, úgy sietereg át a levegőn ez az ingerült tiltakozás. Megujhodik utána a rettentő ordítózás. S az elnök megint nem tehet jobbat, felfüggeszti az ülést.

Most már egy félórára.

(Intermezzo.)

Künn a folyosón megáll a miniszter-elnök:

— És ha éjfélig maradunk együtt, olyan precedenst nem szabad megengedni, hogy egy miniszter felszólalását lehetlenné tehessek.

S a képviselők elindulnak ugyan ebédelni, de sietve, de lázban. És mindenki fogadkozik, hogy félóra múlva visszajön. A miniszterelnök, aki hazamegy Budára, hangsúlyozva emlegeti:

— Tüstént visszajövök.

De kell is most a képviselőknek külön biztatás! Visszajön mindenki, még a karzatok publikuma is, hiszen ilyen látványosságban még úgy sem igen volt része a magyaroknak...

(A második szünet után.)

Az idő háromra jár. Akik befordulnak a Sándor-utca öblébe, észreveszik, hogy megjöttek a kritikus jelek: a lovas rendőrök. Ezek még nagyobb közönséget csinálnak a parlament környékére. Benn a folyosón is izgató hírek. A többség föltétlenül el van határozva, hogy akár napokig is helyben marad, de a Fejérváry beszédének nem szabad csonkán maradnia. Ehhez alkalmazkodik mindjárt az ellenzék. Valamelyikük elsiet és több tuczat tarok-kártyával jön vissza.

— A toiletteszobában csináljuk meg a parthiet! — adja ki a jelszót Bartha Miklós.

S ott nyomban meg is alakulnak a partiek. Egész vigan folyik a játék, kergetik a pagátot, míg egyszerre végigcsilingel a folyosókon a villamos szórát.

— Hív a köteletség! — mondják ekkor a vidám tarokkozók és mennek a tanácssterembe. Ott mindjárt fölveszik a törvényhozó gondtelt képét és szorosán az előző aktusok mintája szerint dobolnak, lármáznak, nehogy a miniszter szóhoz jusson. A különbözőség egy:

most már nemcsak Fejérváry, hanem Horánszky is állva várja, hogy beszélhet-e.

Az elnök esengve szólal meg:

— A szabályok szerint a miniszteré a szó!

A szabályok szerint! De Polónyi szerint és a többiek szerint nem. Azok most füttyülnek a szabályoknak. (Másképen ma még nem füttyültek, de megjöhet az is az osztrák minta szerint.) Egy-egy miniszter surran fel a této-vázó elnök mellé, hogy valamit sugjon neki.

Az ellenzék felordit:

— Le a sugóval!

A többség úgy vesz magának elégtételt, hogy Polónyit épen úgy hurrogja le, mikor ő siet valami ideával az elnök mellé. Már csak játszanak egymással a táborok. Komolyan csak a honvédelmi miniszter áll, minden perczen szólásra készen. Egyelőre azonban hiába. Ott csapkodnak körülötte a megvadult hullámok — a jó Isten tudja, mennyi rones tánczol a te-tejükben!

Pontban három órakor az elnök megnézi az óráját és mond valamit. Azután lemegy a dobogóról. A jegyző kiáltja le helyette a völgybe:

— Egy órára fel van függesztve az ülés!

(A harmadik szünet után.)

Négy óra. A teremszolgák meggyújtják a gázkandelabereket, gyertyákat állítanak az elnöki dobogóra, a miniszteri asztalakra, a gyorsírók elé. A toiletteszobában vigan folyik a tarok (Pázmándy Dénest az egyik parthie behozta negyediknek), a folyosón pedig hire jár, hogy a belügyminiszter sürgősen tárgyalt a rendőrséggel.

— Ahá! Félnék az utcától! — ujong Rakovszky István.

A dobogón feltűnik az elnök:

— A parlamentárizmust védem — próbál valamit mondani, de az ellenzék hahotázva csap a szavába s kezdődik az obstrukciós hangverseny.

Polónyi Géza mégis tulkiáltja a lármát.

— Az ülés törvénytelen, mert nincsen plakatirozva.

Ezzel sem törődnek. Csak dobolnak nagy kedvteléssel, míg az elnök elunja s az ülést megint csak egy egész órára felfüggeszti.

(A negyedik szünet múlva.)

Öt órakor a hangulat csodálatosan vidám. Az ellenzék korában vonult a terembe s míg az elnök be nem jön, csak úgy magára mulat, Rakovszky István a karzati hölgyközönség mulattatására (mert öt órakor is rogyásig volt még tele minden karzat) el kezdi lütyülni az Ős-Budavárból ismert kuplét: „Komm Kaninchen, komm Kaninchen, komm...“ Hock János leül a miniszteri székbe s mikor az ellenzék megéljenzi, a Bánffy hangját parodiázva hajlong: „támaszkodom a többség bizalmára...“

Nagyon edes játék ez.

Vastag gőz terjeng már fölfelé, szinte elfátyolozza a karzatok szép hölgyeit. A vékony lángok úgy reszketnek ebben a gőzben, mint a tüzrózsák. A folyosóról a kártyázók szava is behallatszik olykor.

Bejön az elnök.

— Hogy van, öreg ur? — kiáltja fel hozzá egy szélbali.

Bartha Miklós komolyabb és a minisztert aposztrofálja:

— Kérjen bocsánatot!

— Miért? Talán mert Bartha is kegyel-

met kért? — kiáltja át hozzá gróf Forgách Antal.

A vágást közrefogja a rikoltás. Rettentő torkok ordítognak. A honvédelmi miniszter megszólal:

— Tisztelt Ház!

— Hollahó! Bumburubnm! csap fel hirtelen az ellenzéki hangtorna és megakasztja a miniszteri szót. Tibád Antal csapkod a vörös kezeivel, Rakovszky valami melódiát kezd énekelni, a többség hosszan éljenzi Fejérváryt, a karzatok közönsége állva bámul le a völgybe.

— Tisztelt Ház! ismétli a honvédelmi miniszter.

— Ujjé! Csak nem tetszik gondolni rikkant bele egyszerre száz rekedt hang s beszéd megint csak elakad.

Két percz múlva Fejérváry harmadszor mondja „Tisztelt Ház!“ (Mintha most már csak az következne: hogy „senki többet?“) A zaj megismétlődik és az elnök most már ötödször is felfüggeszti az ülést.

— Mennyi időre? kiáltanak utána.

Az öreg Lakatos a kikiáltó. Lekialtja a völgybe s fel a karzatoknak:

— Egy órára...

(A folyosón.)

Most már az emberek a vacsorára kezdenek gondolni. Késő is van, el is vannak törődve. Egy pár hir kering a folyosón, ami pillanatra még érdekel. Mesélik, hogy Biró Lajos (ahogy az feljebb jelezve van) segédeként küldött báró Fejérváryhoz, aki azonban megmagyarázta, hogy nem célzott Biró Lajosra. Aztán arról is beszélnek, hogy az elnöklő Kardos Kálmán mindenképen kapacitálni szeretne volna a honvédelmi minisztert, akinek felhatalmazásával bocsánatot kérhessen a sértődött ellenzektől.

Mondják, Kardos kérdezte a folyosón Justh Gyulától:

— Ha én a miniszter nevében bocsánatot kérek, ugy-e ki volnátok engesztelve?

— Természetesen.

— No, ugy-e? Mondtam Fejérvárynak, de nem akar felhatalmazni...

Kormányválságról is beszélnek. Valami esti lapocskából olvasták is már. De ezt még az ellenzék sem veszi komolyan.

Ellenben teljes pozitívítással szál a hír:

— Éjfélig fog tartani az ülés, mert azonnal nincs napirend s plakátokon kell az új ülést hirdetni.

Erre pedig készen is van az ellenzék. A kártyaszobában a játszók vigasztalják magukat:

— Hiszen mindig csak öt perczig kell kiabálni. Ötvenöt perczig pedig vigan játszhatunk. S így éjfélig csak kiálljuk. Holnap pedig újra kezdjük s akkorra már jobban fölfegyverkezünk. Lesz elég kártya, Drechsler gondoskodik ételről, pezsgőről. Nem kell csüggedni, fiúk!

... Közvetlenül a szünet vége előtt Kardos Kálmán találkozik Hentaller Lajossal:

— Hidd el, ha hallottam volna a sértő kifejezést, mindjárt rendretasítottam volna a minisztert. De most már késő.

Sok ellenzéki van a közelben. Elkialtják magukat:

— Éljen az elnök!

— De nem így — védekezik nevetve Kardos Kálmán és törli homlokáról a verejtéket...

(Az ötödik szünet után.)

Hét óra után megint öt percnyi láрма. Az egyetlen új momentum, hogy Polónyi egy ócska biblíával kegyetlenül csapkodja a padot

s minden ilyen érdemutóvány után iszonyuan nevet.

(Fejérvári és Thaly.)

A tereméből kijövet Fejérvári találkozik Thaly Kálmánnal.

Azt mondja a kurucz:

— Ahogy én ismerlek, kegyelmes uram, kicsuszhatótt egy erősebb szó az ajkadon, de azt te kikorrigálnád, mi helyt szóhoz jutsz.

— Ugy van, mondta rá a miniszter. De hát ez kicsinált dolog volt, minden teremőr tudott róla, mint ahogy a szobacizrusok is előre tudnak minden pletykát.

Csendesen ment tovább.

(A hetedik szünet után.)

Már jóval, mielőtt az elnök ismét megnyitja az ülést, az ellenzék óriási lármát csinál a teremben. Mindenkinek a kezében van vagy egy vaskos könyv, vagy egy iratesomó, szóval, olyas valami, amit szüntelen a padasztalra verdestek. A lárna fűlsiketítő. Amikor Kardos elfoglalja a helyét, Fejérvári már ott áll, mint egy szikla és nézi a háborgó Házat. Amikor beszédét megkezdi:

— Tisztelt Ház! . . .

A zaj orkánszerű lesz. Az elnök már nem is csönget, hanem vagy tíz percig tombolni engedi az ellenzékét, aztán feláll és ismét felfüggeszti az ülést. Csak most vegyül be egy új momentum az eddigi sablonba:

Megszólalt az első fűtő. Persze Polónyi volt, aki egy üres kulccsal fűtült.

Beöthy Algernon pedig nagy komolyan mondja akkor:

— De uraim! Ebben a hangulatban lehetetlen nyugodtan tanácskozni!

(Báró Fejérvári és Rigó.)

Künn a folyosón a honvédelmi miniszter összehatalkozott Rigó Ferenczel. Fejérvári az ő kedves bonhomiókjával rászól az öreg urra:

— No öreg, ezt magad sem találhatod jónak!

— Kegyelmes uram, tesztek egy ajánlatot. Dobasd azt a szobrot a Dunába és kibékülünk.

— Nem annyiban van az! Hisz nem is arról van most szó. Hanem arról, hogy bennem is forr a méreg. Elég soká gázolt a nemzeti párt a becsületemben. Már most nem hallgatok tovább.

— Kegyelmes uram, egyéni becsületedet valamennyien magasra tartjuk. De azt a szobrot vidd el, és akkor szent a béke . . .

Fejérvári nevetve eltűnik a miniszterszoba ajtaja mögött.

(A nyolczadik szünet után.)

A jelenet ugyanaz marad a teremben, mikor az elnök nyolczadszor nyitja meg az ülést. Csak a lárna volt nagyobb. A sipók száma is megsaporodott. Fejérvári és Horánszky farkasszemmel néznek egymással, de egyik se engedett. Az elnök csengettyűje csak halkán szólt. A könyvek csapkodása fűlsiketítő lármát csinált. Az egész jelenet csak tíz percig tartott. A Fejérvárynak a jobboldal részéről rendezett ováció nagyszerű volt.

(Rendőri affaire.)

Az ellenzék néhány tagja a karzaton is élénk életet akart látni. Mozgást és zajt, amely kiegészíti az övéket. Ivánka Oszkár, Holló Lajos, Bolgár Ferencz és Justh Béla kimennek tehát az utcára, hogy az elismeréssel kevésbé fukar társadalmi osztályából hozzanak be egy-egy csoportot a karzatra.

Raértek, hisz az egyórás szünet csak éppen most kezdődött.

Nemsokára éktelen kiabálástól reszket a folyosó ablakainak üvege. Ivánka Oszkár és Holló Lajos öklözik a levegőt, emlegetve a rendőri önkényt, a brutalitást, a Ház nyilvánosságának szentségét.

— Mi történt! sóhajt föl az ajtó mellett üldögélő agastyán-képviselő.

— Hol a háznagy? kiabál Ivánka.

— Hol az elnök? kontráz Holló.

— Disznóság, kiabálja harmadiknak Justh Béla.

És mentek panasza az elnökhöz, hogy az utcán a rendőrkapitány nem engedi be a képviselőket, nem respektálja az immunitást.

Az elnök kimegy a Ház kapuja alá, behívja Krecsányi kapitányt.

— Mi történt itt, kapitány ur?

— Alázatosan jelentem, a képviselő urak hárman vagy négyen az utca végén, egy egész sereg fiatal ember élén, a Ház felé tartottak és én megállítottam őket, mivel az elnök ur parancsa szerint több közönség már a karzatra és a folyosóra egyáltalán nem bocsátható és azért is, mert én a sötétben a képviselő urakat nem ismertem föl. Mikor az urak bemutatták magukat, szó nélkül félre álltam az utból, ellenben a vezetésük alatt jött utcai népet feltartóztattam.

Ivánka Oszkár: És gorombáskodott, holott ő csak rendőr!

— Pardon, nemcsak rendőr, hanem rendőrkapitány!

— Hát rendőrközeg! Gorombáskodott. Megsértette az immunitást!

Az elnök int a kapitánynak és odébb húzódnak:

— Hol a kordon, kapitány ur?

— Amennyiben négy-öt rendőr kordonnak nevezhető, úgy a Sándor-utca két sarkán, a Muzeum-körutnál és az Eszterházy-utcánál sétál. Ennyit tartottam szükségesnek a közlekedés fentartásának és másrészt a képviselőház bejáratának biztosítására.

Az elnök helyesli, hirtelen kocsira ül és megy haza vacsorázni.

De Holló, Ivánka és Justh még nem nyughatnak.

Egyszer csak elkiáltja Holló:

— Hol az elnök?

— Még van idő az ülés megnyitására.

— Az mindegy! Legyen itt! — pattog

Ivánka. Megyünk érte a kocsimába, a lakására, oda, ahol feltaláljuk.

És elmennek és Holló Lajos nemsokára megerkezik, valami ötven, nem egészen nagykorú embert vezetve föl a karzatra.

(A kilencedik szünet után.)

A folyosó ismét elcsendesülésbe lép. Endrey Gyula, Thaly Kálmán, Farkas Balázs, akiket ma délután távirathatán hívtak fel és Polónyi, Justh, Fáy, Buzáth örömlükben öklükkel verdestek a padot.

Jön aztán az elnök is és bevonul a szabadelvű párt.

— Abczug! Hoch!

Belép báró Fejérvári Géza és egyenest megy a miniszteri szék felé.

— Hoch! Hoch! Eláll! Halljuk Horánszkyt!

— Tisztelt Ház! — hangzott föl a miniszter éles hangja.

— Eláll! Eláll!

Polónyi egy kopott kefével verdesti a pad fedelét. Fáy István újságot dobál, Hoek János tánczol és valamennyien hol kacagnak, hol Horánszkyt akarják hallani, aki folyton áll és a házszabályokat lenget.

Báró Fejérvári Géza már harmadszor is

belekezd beszédébe, de a zajban nem juthat szóhoz.

Végül a szabadelvű párt köréje fut, hogy nem törődve a zajjal, meghallgassa azt, amit a miniszter mondani akar, az ellenzék sipol, fűtől, az elnök azonban ismét felfüggeszti az ülést.

(A tízedik szünet.)

A szünet alatt ismét csönd lett a Házban. A képviselők elszédtek és a környék vendéglőiben kerestek vacsorát.

A Ház folyosóin csak az ellenzéki pártok néhány tagja magyarázta „a helyzetet és konzekvenciáit” a szorgalmasabb újságíróknak, kik elég türelmesek voltak őket hallgatni.

A teremben semmi nesz.

Tíz óra husz perczkor érkezett Szilágyi Dezső most már másodszor a Házba; bement az elnöki helyiségekbe — a miniszterek pedig a miniszteri szobában rövid tanácskozást tartottak a teendőkre nézve.

Eközben Kardos alelnök kijelentette, hogy ő annyira elfáradt, hogy nem győzi tovább az izgalmat, melylyel a tanácskozás vezetése együtt jár. Megrongált egészsége, testi gyöngege ma képtelenné teszik a további elnöklésre.

Szilágyi készen nyilatkozott az elnöklés átvételére. De ez ellen az a nehézség merült fel, hogy egy megkezdett beszéd közepén — a honvédelmi miniszter beszéde közepén — az eddigi szokások szerint elnökváltásnak nincs helye, mert az elnök értelmelési hatalmának ki kell terjednie az egész beszédre.

— Így tehát ismét csak a teljesen kimerült Kardos alelnökre háramlott az ülés továbbvezetésének szerepe.

E tanácskozás kissé sokáig tartott; és közben újra helyet foglaltak a Házba visszatért képviselők a tanácskozóteremben. A szabadelvű párt padjai majdnem egészen megteltek. A nemzeti és néppárt teljes számban volt jelen. A szélső baloldal padjain azonban nagyok voltak a hézagok.

Tizenegy órakor a folyosókon is oly nagy volt a szorongás, hogy alig lehetett mozdulni.

Különösen feltűnt az, hogy a karzaton, melyeken a délután folyamában kevesebben voltak a kíváncsiak és többnyire csak hölgyek voltak láthatók, most, az éj előrehaladott órájában, kompakt tömegben ültek oly fiatal emberek, kik csak az utolsó szünetek alatt jöhettek be.

Azonnal ki is adta az elnökség a rendeletet, hogy képviselőknél és igazolványos újságírókon kívül senkit a Házba beereszteni nem szabad. A kirendelt rendőrség szigorúan teljesítette e parancsot, mely azonban később érkezett, mert akkor már egy lélek sem fért volna sem a folyosókra, sem a karzatra. Mindenütt ember ember hátán állt.

A tanácskozóteremben az ellenzékiek már türelmetlenkedni kezdtek. Koronkint hangosan szólították az elnököt, sürgették az ülés megnyitását, minthogy a szünet ideje lejárt.

De az elnöki emelvényen még mindig egyedül ült Lakatos Miklós, a szélsőbal jegyzője. Őt aposztrofálták a türelmetlenkedő néppártiak. A hangos felszólalásra végre a jegyző föltűnő nyugodtsággal, de stentori hangon azt felelte:

— Csak várjatok! Pont tizenkét órakor leveszem a csengettyűt az elnök asztaláról.

A jegyző ur e kijelentésnél nem vette

számításba, hogy az elnökség több csepengetyű fölött rendelkezik. Még a Reichsrathban is volt másik csepengetyűje az elnöknek, mikor valamely Schönerer az egyiket hatalmába kerítette. De aki ezt Bécsben tette, az nem volt jegyző, ki az elnöknek alárendeltje és mintegy házához tartozik.

A megjegyzés mégis derűtséget okozott, bal felé. A jobboldal mozdulat nélkül hallgatta az elnöki tekintély ez ujszerű értelmezését.

A jegyzőnek ez a különben kedélyes kijelentése állítólag abban találja magyarázatát, mert Kardos állítólag már a délután folyamán kijelentette volna ellenzéki férfiak előtt, hogy éjjelkormindenszín alatt bezárja az ülést, de a kijelentésről a szabadelvű pártban egész végig nem tudtak semmi bizonyosat.

(A főhadiszálláson.)

Mig a buffetben az ellenzék élelmezte magát s a folyosó minden zeg-zuga megtelt harcizkedőtől égő alakokkal, kikben az esteli világítás és a vacsora utáni állapot is fokozta a lélekjelenlétet, addig az elnöki szoba volt a legérdekesebb, hol a szabadelvű párt korifeusai üldögéltek. Köztük az öreg Tiszta Kálmán is, ki reggeli tíz óra óta ült ott éjjelig, két kurta megszakítással, míg ebédelni és vacsorálni ment. Ott voltak többnyire a miniszterek is és Kardos alelnök, ki halványan és mindinkább kimerülve, mélyen kezdte érezni méltóságáteljes állásának tövisét. Ott volt Széll Kálmán is, aki nehéz időkben mindig kitart a párt mellett. Általában Széllnél korrektebb államférfiut képzelni is alig lehet, mert személyes politikát soha sem üz, intrikát nem csinál s mindig önzetlenül szolgálja a párt ügyét s még a nézetét is alárendeli, ha érzi, hogy az egyöntetűség a közügy érdekében van. Ezt az O. H. annál szívesebben elismerheti róla, mert már néhányszor kíméletlen is tudott lenni Széll iránt, midőn a közügy így kívánta. Mindezt pedig azért hozzuk fel most, mert szembeálló egy idő óta, hogy a pártnak némely korifeusai nem mutatnak kellő melegséget a párt iránt. A miniszterek vidéman jártak-keltek ki s be; maga Fejérváry is bejött közbe és adomákat mondott vagy hallgatott. Semmi idegességet nem lehetett rajta észrevenni. Egyszer tréfásan jegyzé meg, az óráját nézegetve:

— Olyan ez a mai estém, mint egy chansonette-énekesnőé, akinek közbe-közbe jelenései vannak egyetlen betanult szerepben.

S valóban úgy is volt. Már a végén maga is mosolygott, midőn isten tudja hányadszor, belépett a megszokott éljenzugás mellett a helyére, nagy fehér papír-paksamétájával, s az ellenzékkel farkasszemet nézve, hátraszegte a fejét, mindig hátrább-hátrább, úgy, hogy a legvégén már egészen meg volt hajolva, de megfordítva, hátrafelé. Az ellenlábás Horánszky is minden egyes jelenésnél egy-egy hősiesebb attitude-ot próbált, de nem bírta elérni a Fejérváry imponáló állását. S amint meglóbbázta bizonyos időközökben a kezében levő házszabály-könyvet, olyannak tűnt fel, mint az automaták a kirakatokban, melyek gépileg tesznek bizonyos mozdulatokat, többnyire announceirozás céljából.

Az elnöki szobában egy nézet uralkodott, hogy nem szabad engedni addig a felszókot szóhoz jutni, míg a felbeszakított szónok, Fejérváry, a beszédét be nem végzi, és hogy addig nem szabad az ülést befejezni, akármédig is tartson el, míg Fejérváry a beszédét be nem végzi. Ezt követeli a szólásszabadság elve.

De Kardos elnök egészségesleg is egyre gyengült, a szokatlan emóció is felirgatta, s sokan attól tartottak, hogy az ő erején fog megtörni a vállalkozás, melyet a szabadelvű párt emelkedet

hangulata mellett sikerrel lehetett volna megcsinálni.

Néhányan tehát azt tanácsolták, hogy legjobb volna, ha Fejérváry, pártja tagjaitól körülvéve, a nagy zaj daczára, elmondaná a beszédjét, illetve mozgatóná a száját s az odaállított stenográfusok feljegyeznék a lá Abrahamovitz.

De ezt se Fejérváry, se Bánffy nem akarta, Bánffy így szólt:

— Értethetően és szabadon kell elmondania beszédét. Minem beszédet akarunk a Naplóba becsempészni, hanem a szólásszabadságot akarjuk megvédeni világosan és tisztán.

Ez a terv tehát elejtett, de amint az éj előbbre közelgett, az elnök egyre lágyabb lett s több-több skrupulust támasztott.

Valóságos örömhír volt tehát, midőn kilenc óra táján megjött a Házba Lukács Béla és azt a hírt hozta Szilágyitól, hogy, ha szükség lenne rá az ülés vezetésére, kész bejönni.

Szilágyi aztán később be is jött, konferált is az egyes korifeusokkal és miniszterekkel, de mint tudósításunk más helyén említjük, az ominózus ülést Kardos elnök feltizenkettőkor éjjel előtt az egész Ház nagy meglepetésére, remegő hangon bezárta.

(Az ülés barakasztása.)

Végre éjjel felé perczkor beléptek a miniszterek és elfoglalták helyeiket. Fejérváryt a szabadelvű párt ismét tüntető, viharos és hosszantartó éljenzugással fogadta. Az ellenzék padjain újra csapkodták a padokat ököllel, könyvekkel és mindenféle deszkadarabokkal. A koncertet Polónyi vezette. Nagy temperamentummal. Ő nem volt fáradt mint Kardos. És egészséges volt. Olyanokat ugrott padjában, mintha lábaival akarna segíteni kezeinek a csapkodásban.

Az elnök belépett. Sápadt arcán a bágyadság, a kimerültség kifejezése ült. Rosszkádba foglalta el székét és a következőket mondta:

— Tisztelt Ház! Minthogy az idő nagyon előre haladt, az ülést bezárom és a tárgyalás folytatását a holnap délben tizenkét órakor kezdődő ülés napirendjére tűzöm ki.

Az ülésnek tehát tizenegy óra negyven perczkor vége volt.

A képviselők fölkeltek üléseikből és indultak kifelé.

E perczben a jelenet hirtelen megváltozott.

A nemzeti párti és a néppárti képviselők tömegesen hangos kiabálásba törtek ki, melyeket dühös karmozdulatokkal kísérték. Oly nagy volt a lárma, hogy szavuk értelmét kivenni nem lehetett. Két percznyi érthetetlen zajongás után, amelyet számos éles siphang fokozott, zsebkendőiket kezdték lobogtatni.

Kinek? Minek?

E kérdésre a következő percz adta meg a feleletet.

Mert egy pillanat alatt föltámadt az egész karzat, széles nagy felkörben. Száz és száz zsebkendőt lobogtatva, harsány kiáltásokkal növelték a karzat látogatói az éktelen zsvajt, mely a Házban dühöngött. Zugott a terem az éktelen lármától, melyet a sipok hangja kiállhatatlanná élesztett. A zajongók összeszorított márkokkal fenyegettek alá a terembe a képviselőkre, kik kivonulás közben megálltak és elképedve nézték e jelenetet, melyre e teremben eddig még példa nem volt.

A zavar, a megdöbbenés tetőpontra hárgott, mikor a karzatibeliek valamely jeladásra elkezdtek a Kossuth-nótát énekelni. A dal első szövege után új zsvajt, sipolás és kendőlobogtatás. Aztán jött a második szakasz.

Ezalatt a képviselők kivonultak a terem-ből és a folyosón szorongva, sápadt arcuzal, merev tekintettel beszéltek meg a látottakat és hallottakat.

Voltak, kik ingerült szavakkal kárhoztatták e meglepő, oktalan tüntetést. Voltak, kik szófukar megjegyzésekkel számították eshető következtetéseit.

— Ki rendezte ezt? Ki hozta őket be?

A permanenciában jegyeket osztogató ház-nagyi hivatalnak ezt tudnia kell.

A lehangoztás általános volt.

Mindenki restelte a dolgot. Talán még azok is, akik előkészítették.

Kimenetel közben egy néppárti képviselő így szólt Ábrányihoz:

— Na, megkapta a kormány, amit keresett.

— Ti pedig megkaptátok, amit nem kerestetek, felelt emez. Értvén alatta a Kossuth nótát, mely a néppárt fülének nem épen kedves.

Éjjelkor lassan széledeztek el a képviselők a Ház folyosóiról.

Az utolsók között volt Kossuth Ferencz, a kinek lehangoztása és szótlansága az egész ülés alatt mindenkinek feltűnt.

(Kardos Kálmán lemond.)

Kardos Kálmánt a mai nap izgalmai nagyon megviselték s este tíz óra tájban olyan rosszul volt, hogy alig tudott szólni. El is határozta, hogy lemond a képviselőház alelnöki tisztéről és ebből titkot sem csinált, mindenkinek erről beszélt. Nézete szerint, amint a folyosón való beszélgetés közben mondotta, az ülést az első vihar kitörésekor be kellett volna rekesztenie.

Mivel az izgalom hevében ez nem történt meg; a házszabályok értelmében egyebet nem tehetett, mint amit tett — tudniillik semmit.

A honvédelmi minisztert azért nem utasította rendre, mert tudta, hogy az ellenzék ezzel úgy sem éri be, hanem a minisztertől bocsánatkérést követel.

(Éjjeli tüntetés.)

Háromnegyed tizenkettő. A folyosók még mind teli vannak, mert a karzati publikum nagy része is a főkapura törekszik, amelyen a képviselő urak távoznának, ha ez olyan könnyű dolog volna.

A tanuló és mester-ifjúság, amelyet Bartha Miklós, Holló Lajos, Ivánka Oszkár és társaik behoztak, nagyon lassan vonult kifelé. Mindenki a lépcsőházban akart maradni, hogy éltesen vagy abczugoljon valakit. Az ellenzék azonban kifáradt a tizenkétórás dobogásba, kiabálásba s alig várta, hogy kávéházba, vendéglőbe jusson. Ebből aztán tolongás és dulakodás lett és az éljenzugból eképen nem jutott semmi az éhezőknek és a szomjazóknak, még szerencse, hogy nem abczugolták őket.

A kormány és a szabadelvű párt tagjai utoljára maradtak. Már vége a tolongásnak, kényelmesen mehetnek kifelé.

A Ház kapujával szemben, a rendőri sorfal mögött, nagy népcsoport tolong.

— Eljen báró Fejérváry! zug, mikor a honvédelmi miniszter dalias alakja a lépcsőkön feltűnik.

— Eljen, éljen — kiáltanak odabent is a képviselők és az újságírók.

Legvégül jó báró Bánffy Dezső, akit még zajosabban éltesnek.

Ez alatt pedig kirukkol egy század lovasrendőr a muzeumköruttra, mivelhogy ott nagy zenebona van.

Az ipariskolai hallgatóság a Fiume kávéház előtt óriási lármával ünneplő közkedveltségnek örvendő képviselőit: Polónyi Gézát, Ivánka Oszkárt, Holló Lajost, Rigó Ferenczet és mindenkit, aki időközben a Házból a Fiume kávéházba származott,

Keller Samu egyetemi hallgató és Szalai Lajos cipészlegény nagyon huzdítják a nemzetet a kitartásra, amit a kocsiuton zajongó többség aképen értelmez, hogy gyerekünk Bánffyhoz, adjunk macskazenét neki.

A rendőrök is jönnek látják a két ifjú demagóg sürgős bekísértetését és a tömeg éjjel után némi csekély rendőri karhatalom közreműködésével szélszalad.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak déli tizenkét órákor ülése lesz.

Kvóta-gorombaságok. A kvótadeputációk is szerencsésen eljutottak oda, hogy most már keserű gorombaságokat mondanak egymásnak. Ma jelent meg az osztrák küldöttség utolsó üzenete s az tartalmazza az első kvóta-gorombaságokat, számos ravasz férdítés társaságában. Az osztrák bizottság elsőbbet is neheztel, amiért írásban jelentették be a magyarok, hogy nem járulnak hozzá dr. Beer képtelen propositióihoz; azt mondják, az volt a megállapodás, hogy élő szóval fognak majd tovább tanácskozni. De sokkal érdekesebb ennél, amikor azt akarják elhívetni, mintha ők nagyon csodálkoznának afölött, hogy a magyar bizottság visszautasította a 385 százalékos kvótát. Ebben a tettetésben már némi denuncziáció is van. Még több a denuncziáció, amikor azt bizonyítgatják, hogy a magyarok nem tudták megzafálni azt az osztrák állítást, mely szerint a magyar kvótát még a magyar számítási alapon is jelentékenyen fel kell emelni. Ezeket felül azt vitatja még az osztrák nuncium, hogy igenis helyes és igazságos Beernek az a rendszertelen előterjesztése, mely a 385 százalékos kvótát jelentette. Végezetül így szól az osztrák jelentés:

De hagyjuk abba és siessünk a befejezéshez. Miután a tisztelt magyar bizottság az osztrák kvótabizottság részéről tett kvóta kiszámítást elfogadhatatlannak tartja és újabb javaslatot nem tesz, az átiratban sincsen tekintettel a szóbeli tárgyalásoknál Budapesten felhozott észrevételekre, amelyek szerint még a magyar számítási kulcs alkalmazása mellett is sokkal magasabb kvóta mutatkozik Magyarország részére, ennél fogva osztrák részről is csak nagy sajnálattal kell kijelenteni, hogy a két bizottság közti hosszastárgyalások eredményhez nem vezettek; egyidejűleg azonban a magyar átiratban foglalt azt az alaptalan megjegyzést is, hogy „az osztrák számitásban nem egy helyütt az arra való törekvés mutatkozik, hogy a végeredmény Ausztriára nézve minél kedvezőbb legyen, ott is, ahol ez nincs teljes összhangzásban az igazságosság és méltányosság követelményeivel“, határozottsággal vissza kell utasítanunk.”

Tehát, be van fejezve az 1898-iki kvótatárgyalás. Még pedig eléggé erős disaccorddal. Sebaj. A felség döntése Magyarországnak majd meghozza a harmóniát.

A horvát provizórium. Lukács László pénzügyminiszter a társországokkal fennálló s tavaly már meghosszabbított 1898-iki évi pénzügyi egyezményre vonatkozólag a következő törvényjavaslatot tette le ma a Ház asztalára:

1. §.

A Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországok között létrejött pénzügyi egyezmény becsikkelyezéséről szóló 1899. évi XL. törvénycikknek hatálya, az 1897. évi XLIII. törvénycikk 1. §-ában megállapított határidőn túl még egy további évre, vagyis 1899. évi január hó 1-től december hó végéig meghosszabbítatik.

2. §.

Ezen törvény 1899. évi január hó 1-én lép hatályba s annak végrehajtásával a pénzügyminiszter bízatik meg.

A javaslatához csatolt indokolás szerint az újabb provizórium azért szükséges, mert az egyez-

mény újabb megkötése végett szükséges munkálatok és tanulmányozások több időbe kerültek, mint azt előre lehetett látni. Továbbá fogyasztási adók tekintetében fennálló átmeneti időszak is oka az újabb halasztásnak, valamint az a körülmény, hogy az egyenes adók reformja is valószínűleg esztendőre fog megtörténni.

Az obstrukció ellen. Turóc vármegye ma tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangulag állást foglalt a parlamenti obstrukció ellen, és elhatározta, hogy e tárgyban feliratot intéz a képviselőházhoz.

Kis-Küküllő vármegye szerdán közgyűlést tart, amelyen Gyárfás Lajos királyi tanácsos indítványozni fogja, hogy a vármegye foglaljon állást az obstrukció ellen.

Pulszky Ágost összeférhetetlenségi esete. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága Apáthy Péter elnöklése alatt ma ülést tartott. Ezen az ülésen a Polónyi Géza által Pulszky Ágost ellen bejelentett összeférhetlenségi esetet tárgyalták. Polónyi Géza előadta, hogy bejelentését az összeférhetlenségi törvény 2. szakaszának a) pontjára alapítja, mert a kaláni bánya és kohó, melynek Pulszky elnöke, fuzionált a régi brassói bánya- és kohómű részvénytársasággal, amely pedig Ruszkabányára nézve szerződési viszonyban állott az állammal. Továbbá a jelenlegi kaláni társaság a vajda-hunyadi vasművekkel, melyek az állam tulajdonát képezik, nyers vasérc és vas szállítására nézve szerződési viszonyban áll, mely állandó, tartós üzleti viszonyt involvál. Kéri az ide vonatkozó adatok beszerzését.

Pulszky Ágost kijelenti, hogy az adatokat készségesen szolgáltatja maga is. A kaláni társaság nem fuzionált a brassóival, hanem a brassói likvidált s a kaláni átvette az összes aktívákat és passzívákat és így az 1834-ben a ruszkabányai és ruszkiczi erdőkre vonatkozólag a katonai kincstárral kötött és 1858-ban módosított bérszerződést is. Ez mint bérszerződés az összeférhetlenségi törvény hatálya alá nem esik. A kaláni társaság, melynek elnöke, a vajdahunyadi vasművekkel egyszerű adás-vételi szerződést kötött, amelynek kötelevését bemutatja.

A bizottság ezután tanácskozásra visszavonulván, megbizta Rudnyánszky Béla előadót, hogy a szerződéseket és adatokat a bizottság részére hivatalos uton szerezze be. Az ügy további tárgyalását az adatok beszerzéséig elhalasztották.

KÜLFÖLD.

A krétai kormányzó. Athenből táviratozzák a „Politische Correspondenz“-nak: György görög herceg és a nagyhatalmak követői már megegyeztek annak a dekrétumnak a szövegére nézve, melylyel a herceget Kréta kormányzójává nevezik ki. Az orosz kormány azt akarja, hogy az összes krétai középületeken a krétai lobogó mellett állandóan az ottomán zászló is ott legyen. November 25-én proklamálják, hogy a görög nyelv a sziget hivatalos nyelve.

Olasz-francia kereskedelmi szövetség. A Franciaország és Olaszország közt folyt tárgyalások a kereskedelmi szövetség ügyének megoldásához vezettek. A jelenlegi kormány elfogadta a Franciaországgal való kereskedelmi egyezsége nézve az előbbi kormánytól megállapított alapelveket és megbizta Luzzatti képviselőt, hogy a tárgyalások befejezése végett utazzék Párisba. A folytatolagos tárgyalások eredménye szintén kielégítő. Olaszország a francia minimális tarifa előnyeit fogja élvezni, továbbá bizonyos, hogy hosszabb idő óta függőben levő kérdések az interpretáció tekintetében Olaszország javára nyerne megoldást. Olaszország Franciaországot a konzekvencionális tarifában részesíti, bizonyos mérséklésekkel, különösen az oly cikkekre nézve, a melyeknek vámtételei az 1887-iki vámreform óta, tekintettel épen a Franciaországgal való esetleges tárgyalásokra, változatlanok maradtak.

A kiegyezés.

(Távirati tudósítás)

Az osztrák kiegyezési bizottság ma a második cikkknél folytatta a kereskedelmi és vámszerződés részletes tárgyalását.

Kaiser valamennyi módosító indítványhoz hozzájárul, kivéve Lechernek a póttindítványához, a mely, jóllehet a szerződés lojális keresztülvitele Magyarország részéről nem bizonyos; Ausztriát 1907-en tul lekötne Magyarországgal szemben, a mellett pedig még a közbenső forgalom megnehezítése ellen sem volna biztosítva Ausztria.

Schlesinger polemizál Dworákkal és azt mondja, hogyha a csehek ragaszkodnak ahhoz a kiegyezéshez, amelyet az albizottság elfogadott, a cseh népet károsítják meg milliókkal. Szólo póttindítványt nyújt be a második cikkhez, amely szerint a két állam egyike se köthessen a vámszerződés tartama alatt a külfölddel a másik fél közreműködése és hozzájárulása nélkül a közös vámterület vagy egy részének gazdasági viszonyait módosító szerződést, sem a vámszerződést egyoldalul ne kezelhesse. Erre az indítványra az a gondolat adott okot, hogy Magyarország önállóságra törekszik és arra, hogy a külfölddel nélkülünk lépjen valamilyen viszonyba.

Wachnianyn a módosító indítványok ellen fordul, különösen Lecheré ellen, amely azt kívánja, hogy Ausztria már most adjon a szerződéses külállamoknak teljes garanciát, arra, hogy jogaik a velük kötött szerződések tartama alatt nem fognak csorbát szenvedni, még abban az esetben sem, ha Magyarország gazdaságilag elválik Ausztriától. Szólo kifejti, hogy Ausztriának sem joga, sem kötelessége, hogy Magyarországot ez irányban helyt álljon.

Menger úgy véli, hogy az első és második cikk ellentétben áll a tényleges viszonyokkal és utal arra, hogy a liechtensteini hercegség is nemcsak vám-, hanem adószövetségben is áll Ausztriával. Van azonkívül két államszerződés Bajorországgal, Mittelberg vorarlbergi községet és Jungholz tiroli községet illetőleg. Indítványozza tehát a második cikk módosítását, továbbá, hogy az ilyen területek jövedelmei az általános vámjövödelmekhez csatoltassanak, illetőleg annak az államnak jussanak, amelynek területéhez tartoznak.

Kaftan előadó tiltakozik az ellen a ráfogás ellen, hogy a csehek jogtalan utakon akarják kieroszakolni szükségleteik kielégítését. Tiltakozik az ellen az állítás ellen, hogy a németek ellen való ellenséges érzés tartja össze a többséget. Azután Menger indítványai ellen fordul és azt mondja, hogy a kifogásolt szöveg már az első kiegyezésben is előfordul. Különben a harmadik olvasásnál megtehetik a szükséges stiláris módosításokat. Ellenzi Lecher indítványát és általában valamennyi módosító indítványt.

A bizottság ezután a módosító indítványok elvetésével változatlanul elfogadja a második cikket.

Következik a harmadik cikk tárgyalása.

Lorber azt mondja, hogy a harmadik cikkben van ugyan róla szó, hogy Ausztria és Magyarország között megállapodásnak kell létrejönnie, ha az idegen államokkal kötött szerződéseket a felmondási határidő előtt mondják fel; minthogy azonban a felmondás a felmondási határidő után is lehetséges, ebben az esetben is kell majd megállapodásnak létrejönnie Ausztria és Magyarország között. Indítványozza a következő pont felvételét: „Felmondásnak van helye, ha az egyik fél kívánja, még ha a másik fél nem is járult hozzá.”

Kaiser támogatja Lorber indítványát és Lechernek az állategészségügyi egyezményre vonatkozó póttindítványát.

Lecher azt mondja, hogy Magyarország befolyása a kereskedelmet a Balkánon mindinkább elidegeníti az osztrák ipartól. Azt indítványozza, hogy új kereskedelmi szerződések kötésénél egyen-gessék utját a barátságos kereskedelmi viszonyoknak a Balkán-államokkal. Azt indítványozza továbbá, hogy az egyoldalul tett állategészségügyi beviteli tilalmak a másik félnek tudomására hozandók és

a másik fél tiltakozására választott bíróság döntőn. Végül azt kérde, hogy van-e kilátás arra, hogy Magyarországon a kiegyezés parlamentáris uton létrejön, és ellenkező esetben mit szándékozik tenni a kormány?

Báró *Dipaoli* kereskedelemügyi miniszter rámutat arra, hogy az ellenzék a javaslat ellen való küzdelmében nem vezérli egységes szempont, mert az egyik rész a Magyarországtól való különválást és a német birodalomhoz való gazdasági csatlakozást, a másik rész ellenben a szövetség szorosabbá tételét sürgeti. A miniszter ezután a benyújtott indítványokról szól és úgy találja, hogy a vélt garanciák formulálásának keresése sem nem czélszerű, sem végeredményben sikeres nem lehet. A biztosítékot e tekintetben minden államnak önmagában kell keresnie, nem pedig másutt. Ezután a miniszter *Lorbeer* és *Lecher* indítványait fejtegeti, nevezetesen a választott bíróság, valamint a balkán-félszigeti kereskedelmi politika kérdését is. Majd *Gross* kérdésére válaszol és kifejti, hogy a mi a szerződés nélkül való állapot tekintetében nyilvánult aggodalmat illeti, ez el van hátrítva. Ma még Magyarországon a kiegyezési javaslatok tárgyalása tekintetében lényegesen előbbre van, mint hogy ott a legfontosabb javaslatokat a bizottságok már elfogadták és a plenumban való tárgyalásra előkészítették. Épen a munkának a mi parlamentünkben való hátramaradottsága vonta maga után sok tekintetben a tárgyalás szünetelését Magyarországon. A miniszter nem kétkedik abban, hogy mielőtt a magyar közvélemény is arra a meggyőződésre fog jutni, hogy a kiegyezés parlamentáris létrejötte nálunk többé nem vonható kétségbe, akkor a parlamenti munkát ott is folytatni fogják. Az egész kiegyezés perfekté tételére alkalmasint újabb határidő igénybevétele, illetőleg provizórium elhatározása válhatik szükségessé! Menger kérdésére azt válaszolja a miniszter, hogy az osztrák muzeum kizárólag a közoktatásügyi minisztériumnak van alárendelve, ami kizárja a kereskedelmi minisztérium ingerenciáját. Ezután még *Gross*, *Kaiser*, *Jax*, *Menger*, *Lorbeer* és *Karlík* sorolták fel aggályait a tárgyalás alatt levő czikk ellen.

Erre a tárgyalást megszakították. A legközelebbi ülés szerdán délelőtt lesz.

TÁVIRATOK

A Dreyfus-pör reviziója.

Páris, november 21. A „*Matin*” szerint a hadügyügyi miniszter megegyeztetve azt a híresztelést, hogy Dreyfussal szemben más bánásmódot rendeltek el.

Páris, november 21. A kamara folyosóin ma azt mesélte *Ribot*, hogy *Picquart*-t holnap szabadlábra helyezik és szabadságát meghagyják addig mindenestre, míg az ellene indított eljárást be nem fejezik.

Hír szerint *Freycinet* hadügyminiszter intézkedett aziránt, hogy *Picquart* ügye függőben maradjon addig, amíg Dreyfus ügyében végleges határozatot nem hozott a semmitőszék.

Páris, november 21. Az „*Intransigeant*” szerint Dreyfus számára a *Cherche-Midi*-utcai katonafogházban elkészítették ugyanazt a czel-lát, amelyben mint vizsgálati foglyot tartották. Ezzel szemben más ujságok valószínűbbnek tartják, hogy Dreyfust valamelyik polgári fogházba fogják szállítani.

Labori most már mindennap fölkeresheti *Picquart*-t, akinek mindent elmondott, ami a legutóbbi két hónap alatt történt. *Picquart* azt mondta sógorának, *Gast*-nak:

— Labori rendkívül érdekes élő ujság volt nekem.

Páris, november 21. A semmitőszék ma délután *Gonse* tábornokot és azután *Roger* tábornokot, *Cavaignac* volt kabinet-főnökét hallgatta ki.

A német császár hazatérése.

Messina, november 21. A „*Hohenzollern*” yacht ma a német császári párral, a „*Hela*” hadihajó kíséretében, szép időben Polába indult. A császár megérkezését Polában szerdán reggel nyolcz órára várják és még aznap délután egy óraker tovább utazik a császári pár.

Polá, november 21. A német császári pár az itteni kikötőből egyenesen a pályaudvarra fog hajtatni. A rendőrség igen szigorú intézkedéseket tett a császári pár biztosságára.

München, november 21. A német császári pár nem szerdán, hanem csütörtökön délben utazik át a bajor fővárosra. A regensherceg és a királyi család a császári párt üdvözölni fogja a központi pályaudvarnál.

Berlin, november 21. „*Norddeutsche Allgemeine Zeitung*” jelenti: Messinai távirat szerint *Vilmos* császár *Umberto* királytól táviratot kapott, amelyben ez örömet fejez ki a császár szerencsés visszajövele fölött és a legmelegebb szavakkal tolmácsolja a császár iránt való benső barátságát, végül megjegyzi, hogy az egész olasz nép osztozik érzelmeiben. A császár igen meleg hangú távirattal válaszolt.

Az „Arbeiter Zeitung” Bánffy ellen.

Bécs, november 21. A mai „*Arbeiter Zeitung*” egyik cikkére, amely gróf *Thuunnak* azt ajánlja, aknázza ki a magyarországi bonyodalmat és báró *Bánffy* zavarát s ejtse el a Magyarországgal létrejött megállapodásokat, megjegyzi a „*Wiener Abendpost*”, hogy nagyon tanulságos látvány, amint ez a lap, amely annyira szereti a tiszta politikai morál zászlóvivőjét adni, olyan eljárást ajánl az osztrák miniszterelnöknek, amely nehye mértékkel mérre is macchiavellizmusnak nevezhető. Az „*Arbeiter Zeitung*” ezt az ostoba tanácsot azzal az argumentummal igyekszik támogatni, hogy a magyarok is kiaknázták annak idején az osztrák zavarokat. Álljon elő már egyszer az „*Arbeiter Zeitung*” konkrét adatokkal arra nézve, hogy hol és mikor fordította báró *Bánffy* az ausztriai helyzetet a maga hasznára?

A szászok gyűlése.

Nagy-Szeben, november 21. *Thalman* Gusztáv főispán, a szászok grófja, ma délelőtt 10 óraker nyitotta meg a szász egyetem és a hétbírák üléseit. Megnyitó beszédében megemlékezett arról a mérhetetlen szerencsétlenségről, amely az országot derült égből jövő villámcsapásként érte, amidőn szeretett királynékat egy örült gyilkos tőre megölte. Indítványozza, hogy a gyűlés a királyné halála fölött érzett gyászának jegyzőkönyvileg adjon kifejezést és gyász- és részvétfeliratot intézzen szerencsétlen királyunkhoz. Azután *Bethlen* András haláláról emlékezett meg az elnök, akiben szintén egyik nemes és igaz barátját vesztette el a szász egyetem. Indítványozza, hogy emlékét foglalják jegyzőkönyvbe. Mind a két indítványt egyhangulag elfogadták. Végül az elnök röviden ismerteti a folyó év ügymenetét.

Kréta.

Kána, november 21. Ezerkét száz hazatérő francia katona ma a keresztény lakosság lelkes tüntetése mellett az itteni kikötőben hajóra szállt.

Páris, november 21. Mint a Havas-ügynökségnek Kánaéból jelentik, megerősítést nyer az a hír, hogy Oroszország, Franciaország, Anglia és Olaszország a sziget pénzügyeinek rendezésére, egy fölveendő kölcsönből való visszatérítés fejében, egy-egy milliót fognak előlegezni.

Költséges háboru.

Madrid, november 21. A legutóbbi spanyol-amerikai háboru költsége — a hivatalos kimutatás szerint — három ezerkét száz millió pezeta-ra rugott. Spanyolország visszautasította az amerikai kormánynak azt az ajánlatát, hogy a Filippinai-szigetekért harmincz millió dollárt fizet.

Az egyetlen lobogó.

Páris, november 21. Hír szerint a négy nagyhatalom abban állapodott meg, hogy Kréta szigetén a szultán suverénitásának jelül egyetlen egy török lobogót szabad kitűzni. Azt, hogy a lobogót tisztviselők, vagy katonák őrizték, nem engedik meg.

Kína.

London, november 21. A Reuter-ügynökség jelenti *Sanghai*-ből, hogy *Beresford* lord egy lakomán beszédet mondott, amelyben állást foglalt Anglia, az Egyesült Államok és Japán kereskedelmi szövetsége mellett Kína integritása és a nyílt ajtó politikája alapján.

HIRES.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— A király Budapesten. Ő felsége a király ma reggel hat óraker *Gödöllőről* Budapestre érkezett. Vele jött gróf *Paar* Ede főhadsegéd, herceg *Dietrich* Jenő alezredes szárnysegéd, *König* udvari tanácsos, *Kertzi* törzserős. A király a pályaudvarból egyenesen a várpalotába hajtatott, ahol délelőtt tíz óraker általános kihallgatást adott. A kihallgatáson ő felsége elé járultak:

Gróf *Szapáry* István, *Szalavszky* Gyula főispán és báró *Hornig* Károly püspök titkos tanácsos, *Castaldo* Lajos, *Molnár* Hugó, lovag *Pino* Artur és *Sigitz* Ferencz altábornagyok, *Merkel* Lajos vezérőrnagy, *Péter* Benjamin, *Pauer* Ferencz és *Magyar* Gyula ezredes, lovag *Vukics* Lázár és lovag *Fabrics* János alezredesek, gróf *Szapáry* Péter osztálytanácsos és *Jekelfalussy* Sándor főpostafőigazgató, dr. *Ebner* Lajos egyetemi tanár, *Schiffer* Ferencz és dr. *Való* Simon kanonok, *Déyay* Ignác királyi táblai bíró, *Baross* Gyula törvényszéki bíró és *Gámán* Zsigmond kereskedelmi kamarai titkár.

Délután négy óraker külön udvari vonaton visszautazott ő felsége *Gödöllőre* és csütörtökig vissza sem jön a fővárosba. A jövő héten véget érnek a *Gödöllői* királynapok, mert ő felsége visszautazik Bécsbe.

— A királyné emléke. Münchenből táviratozzák: A Szent-Erzsébet-rend ma délben ünnepi requiemet tartatott boldogult Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A királyné 1855-től kezdve tagja volt e rendnek.

— *Berzeviczy* Albert *Eperjesen*. Szép ünnepe volt tegnap az *Eperjesi Széchenyi-körnek*. Ezzel az estélylyel kezdte meg a kör működésének harmadik évtizedét. Erre az alkalomra dr. *Berzeviczy* Albert, az egyet alapítója és védnöke is odaérkezett, akit a kör igazgató-választmányja, valamint *Eperjes* művelt közönsége és a jogakadémia egész ifjusága már a vasuti pályaházban igen rokonszenves fogadtatásban részesített. Az üdvözlő beszédet *Szinyei-Merse* István főispán, a kör elnöke mondotta. A kör irodalmi választmányának estélye délután hat óraker kezdődött. — A városi redout nagytermét zsufoltságig megtöltötte a legelőkelőbb közönség, a mely a védnököt szünni nem akaró éljennel fogadta. *Berzeviczy* olaszországi uti-tanulmányainak egy részletét olvasta fel, előbb szabad előadásban ismertetvén művét, a mely legközelebb elhagyja a sajtót. Az egy óra, hosszat tartó előadás után *Horváth* Ödön zongorakísérete mellett dr. *Horváth* Ödön jogkari dékán, a kör titkára melodramát adott elő, majd *Sztrilich* Béla szavalta el *Kubinyi* Bélának ez alkalomra irt üdvözlő költeményét. Az estély után a védnök tiszteletére dr. *Krayzell* Aurél szakválasztmányi elnök lakásán barátságos vacsora volt.

— *Krieghammer* *Cattaroban*. *Krieghammer* lovassági tábornok, közös hadügyminiszter, mint tudósítónk táviratozza, a „*Hungária*” gőzhajón ma *Cattaroba* megérkezett. *Castelnovoban* a minisztert a várparancsnok és a cattaroi kerületi főnök fogadták. *Cattaroban* a községi előljáró és a katonaj hatóságok fejei üdvözölték a minisztert.

— Nász a Bonaparte-családban. Mult kedden kötött polgári házasságot a római Palazzo *Farnese*-ben *Moskova* herceg *Bonaparte* *Eugenia* hercegnővel, *Bonaparte* *Károly* herceg és neje, született *Ruspoli* hercegnő leányával. A nászünnepet

Napirend.

Naptár: Kedd, november 22. — Római katólikus: Czeccilia. — Protestáns: Czeccille. — Görög-ország: (november 10.) Oresztof. — Zsidó: Kislev 8. — Nap két órákor reggel, nyugszik: délután 3 óra 50 perczkor. Reggel 7 óra 1 perczkor a nyilas jegybe lép. Hold két délután 1 óra 2 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 34 perczkor.

A földművelésügyi miniszter fogad d. u. 4 ó. A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. Nemzeti muzeum: Természetrájk, nyitva d. e. 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (Hag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődij mellett tekinthetők meg.

Kereskedelmi muzeum a városligeti iparsarokban nyitva d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5-ig.

Az iparművészeti muzeum, nyitva d. e. 9—2-ig.

Szabadalmi levéltár nyitva délelőtt 9—1-ig. **Technológiai iparmuzeum** nyitva 9—1-ig és délután 3—5-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. kerület, Oszlop-utca) nyitva hétköznapokon délelőtt 10—1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 órától délután 1 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva 9 órától 12 óráig és 3—8-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—8 óráig.

Az iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva 9—1-ig.

Az egyetemi fűvészkert (Üllői-út) nyitva reggel 8-tól este 5-ig.

A mezőgazdasági muzeum a városligeti Széchenyi-szigeten nyitva délelőtt 10—1-ig, délután 3—5-ig.

A „Hódoló díszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrassy-út végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

Dr. Gruby Dávid.

A „Journal des Débats” legutóbbi számában a múlt napokban elhunyt hazánkfiáról, dr. Gruby Dávidról, a következő cikket közli „Egy nagy orvos” czim alatt:

Nagy orvos? E kifejezés fölött talán vitatkozni lehetne. De mindenesetre híres orvos volt, a leghíresebb valamennyi Eskulapjaink közt, mert nincs Párisban senki, aki ne tudna egy-egy történetkét Dr. Grubyról. Mindenekelőtt divatos orvos volt, ami igen természetes, minthogy abban a hirben állt, hogy meg tudja gyógyítani a legelkelőbbet az összes betegségek közül. Nyolcvannyal éves korában halt meg. (ez téves állítás, mert csak 84 éves volt, a mi szintén szép életkor. Szerk.) és igen hosszú orvosi pályája alatt mindazok az idegbajosok, akik Párisban laknak, a művészetek és az irodalom idegeseitől a nyugtalan fiatal snobokig és a meg nem értett nőig, kötelességüknek tartották hozzá fordulni tanácsért. Egyebek közt kliensei voltak Liszt és a két Dumas, Heine Henrik és Chopin, sőt Thomas Ambroise is gyógykezelte magát általa, miután a H a m l e t zenéjét megírta.

Dr. Gruby gyógykezélése nem mindig volt egyforma, de mindig sajátos volt, nem gyógyított meg minden beteget, de valamennyire mély benyomást tett. Sajnos, hogy a leghíresebb betegei a gyógykezelő orvosnál előbb száltak a sirba, érdekes lett volna visszaemlékezéseiket hallani. Így például Daudet Alfonz, akit szintén gyógykezelt, elragadóan leírhatta volna dr. Gruby sajátos dolgozószobáját, amelyben alig állt butor, ahol az ablakfüggönyöket folyondárok, kuszó növények pótolták és a meszelt falakon majomketrecek, madárkalitkák és a harminczas évek idegbajos festőinek rajzai függtek össze-vissza.

E híres kliensek elbeszéléseinek hiányában megelégedhetünk kevésbé hírneves betegek tanvallomásaival is; egyikből se hiányzik az érdekesség és eredetiség és egészben véve, a vallomások nagyobb része az elhunyt orvos mellett szól. Igaz, hogy az érdekeltek nem beszélhetnek valamennyien, így azok a gümőkóros betegek, akiknek dr. Gruby szilvát és grojersajtot rendelt, már nem mindnyájan tehetnek jelentést a gyógykezelés eredményéről. De általában azt lehet mondani, hogy ez a fantasztikus orvos, komoly hivatásának gyakorlatában kevesebb pusztítást vitt véghez, mint kartársai átlag. Ha az ember nem bírja fölfogni, mit használhat egy gyomorbetegnek, ha naponként 32-5 hófoku fürdőt vesz egy trachytkoczán ülvé, másrészt azt sem lehet igen belátni, hogy mi kárt tehetne benne az ilyen fürdő.

Ellenben nagyon föl lehet fogni, hogy bizonyos, látszólag nevetséges rendelkezései, melyeket az idegbetegeknél ajánlott, igen jó hatást idéztek elő. Egy szép napon egy ilyen idegkóros ember jött dr. Grubyhoz: az a félelem gyötörte, hogy öngyilkossá lesz.

— Milyen lakása van önnek, kérdi az orvos.

— Földszinti.

— Milyen irányban fekszik a lakása?

— Észak-kelet felé.

— Milyen színűek a papírszönyegek?

— Vörösek, barnák, kékek, mindenféle színűek.

— Nos hát, keressen magának egy lakást az ötödik emeleten, délnyugati irányban és kárpitoztassa a falakat zöld szőnyeggel, érti? csupa zöld szőnyeggel, de mindegyik szoba másféle zöld legyen.

A beteg három hónapig keresett, míg ilyen lakást talált, másik három hónapjába került, míg az összes papírszönyeg-kereskedőknél fölfedezte a kellő színű szőnyegeket, annyit bajlódott, hogy elfeledte a baját és fél év múlva egészséges volt.

Máskor megint egy nő fordult hozzá tanácsért. A nagy világiélet igényei, a látogatások, kiállítások, hangversenyek, fölulvasások stb. eljuttatták a neurasthenia legvégső fokára. Dr. Gruby rendelkezése így szólt:

— Ön el fog menni minden délután gyalog Menümontrába a Tenon kórházba és tudakozódni fog X. betegápolónő fölől. Ez a betegápolónő el fogja önt vezetni a második emeletre egy tiszta fehérre meszelt szobába. Ott ő le fog ülni, ön is le fog ülni vele szemközt, ön egy fél óráig fog ott maradni, anélkül, hogy egyetlen szót szólna, aztán vissza fog térni ezeken és ezeken az utcákon és tereken keresztül...

Három hónap múlva a hölgy egészséges és nyugodt volt és a betegápolónőnek, meg a meszelt falu szobának tulajdonította a felgyógyulását, amely pedig csak a hosszú gyalogséták és a nyugalom eredménye volt.

Dr. Gruby művészete abból áll, hogy rendíthetetlen bizalmat tudott ébreszteni a betegekben maga iránt. Tudta, hogy minden beteg hiszékenysége mindenre kész, ha az orvosnak elszántsága, önbizalma és tekintélye van. Ha egy neurasthenikusnak rendes életmódot, egyszerű életrendet és hosszú sétákat ajánlani, az ilyen könnyű és egyszerű dolgokkal nem fognak nála hatást előidézni, csüggedten, elégedetlenül fog távozni, hiszen nem azért jött, hogy ilyen egyszerű gyógymódot alkalmazzanak nála. — A legképtelenebb dolgokat kell tőle követelni. El kell őt küldeni a leg-t á v o l a b b fekvő piacra vagy vásárcsarnokba, valamely egészen különös színvegyületű görög-dinnyét bevásárolni, vagy ha nyugalomra van szüksége, kényszeríteni kell, hogy mindennap három órát töltsön otthon, egy fahasábon ülve egy fazék leves előtt, kezében a habszűrővel; daczára a szkepticizmusnak, amelyet a mindennapi életben színel, minden bizonynyal el fog menni naponként a legmesszebb eső piacra vagy pontosan ki fogja tölteni a három órát a leveses fazék mellett. A beteg mindenre képes, még arra is, hogy fölgyűljön és ennek köszönhette dr. Gruby a sikereinek legnagyobb részét.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Hangverseny.** Azóta, hogy Recht Sándort azt a nagyváradi fiatal embert, aki ma este a Vigadóban hegedült, utóljára hallottuk, tehetsége izmosabb, készültsége sokkal szélesebb és hallgatónál való kontaktusa sokkal melegebb lett. Ma abba a helyzetbe hozott, hogy a külföldi sikereiről szóló híreket, amelyek különböző lapokban olvashatók voltak, bizonyos mértékig ellenőrizhették. És örömmel jegyezzük fel, hogy a fiatal magyar hegedős rászolgált arra az elismerésre, amelyben idegen földön részesült és amely ma este, miután visszatért hazájába, itt is osztályrészt jutott neki. Tartini-g-moll szonátáját, Lalo spanyol szimfoniáját,

ovábbá Hubay Jenő, Popper és Ries néhány művét játszotta. Valamennyiben feltűnt nagy fejlettségű, helyenkint briliáns technikája és jó zenei ízlése. Idővel bizonyára felfogása is önállóbb és érzelmi skálája is változatosabb lesz. A közönség, amely a Zigadó kistermét szüntől megtöltötte, ismételtük, Vecht Sándort nagyon melegen fogadta. A művész azonfelül kapott egy babérkoszorút és a biharmegyei költől egy palmaágat. A hangversenyben még Lichtenstein Dóra énekelt.

* **Stella körútja.** Stella, mint tudjuk, a „Hoffmann meséi” hősnője, akit azonkiül Olympiának és Antonianak hívnak. Magyarországon Hegyi Aranka és Komáromi Mariska mellett e szerep egyik legpoétikusabb ábrázolója Csurgay Adél, aki Stellát a Népszínházban is énekelte és aki most a vidéken vendégszerepel. Legutóbb Szegeden lépett föl a „Hoffmann meséi”-ben. A nézőtér zsufolásig megtelt előkelő közönséggel, amely Csurgay Adélt rendkívül csiszolt, finom énekéért és hangulatos játékáért elhalmozta zajos tapsal. A tetszésnyilatkozatok néha valóságos ovációkká fokozódtak. Már belépő dalát megismételték és minden felvonás után hatszor-nyolcszor hívták. A jeles művész most több igazgatótól kapott meghívást vendégszereplésre.

* **Don Quijote.** A „Bibliás ember” sikere után mindenki nagy érdeklődéssel várta Kienzl Vilmos második operáját, a „Don Quijote”-ot, a melyet tegnapelőtt mutattak be a berlini udvari operában. Cervantes hatalmas regényét dolgozta fel Kienzl zenei „tragikomédiá”-nak. Don Quijote nevetséges küzdelmeit, majd ábrándjai szétfoszlatását és tragikus megsemmisülését akarta megzenésíteni. De — mint most kiderült — nem tudott megbirkózni ezzel a nagy feladattal. Mikor Don Quijote a harmadik felvonásban párbajt vív Carrascoval, mikor legyőzetése után lemond a lovagi czimról és könyveit, foliánsait a tűzbe dobja, mikor félig örjögve meghal, szóval a darab komoly részeiben Kienzl megható dallamokkal ecseteli hősenek küzdelmeit és a modern zenei „festészet” minden színével ékesíti a melodiákat. De a két első felvonásban a rajongó lovag tréfás harcainál Kienzl teljesen el- ejti a tárgy tragikus alaphangulatát, a zenében is csak a nevetségest, a komédiát látjuk. Ahol a zenének mérsékelnie kellene a szöveg burleszkjét, ott még jobban kiemeli ezt, annyira parodisztikus. Majd az ünnepélyes oratorium-stílt figurázza ki, majd meg a Wagner dallamait halljuk a „Parsifal”-ból, a „Walkür”-ökből, a „Lohengrin”-ből, csak hogy ezekről nem tudjuk már, hogy paródia-e vagy sem? A „Don Quijote” a tegnapelőtti előadásán körülbelül megbukott, az első két felvonást a közönség egészen hidegen fogadta, csak a harmadik felvonásnál melegedett föl.

* **A zenepiacról.** Beniczky-Gyra Iréntől egy „Nocturne” jelent meg zongorára írva. Ez Beniczky urhölgynek már tizenkettedik szerzeménye és készséggel jegyezzük föl róla, hogy inspirációval és választékos ízléssel készült. Különben Wurmband Stefánia grófnének van ajánlva.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **Gladstone és az akadémia.** A Magyar Tudományos Akadémia most elhunyt kültagjának Gladstone-nek emlékezetét készül megünnepelni. A nagy angol államférfi felett György Endre mond emlékbeszédet.

* **Egy magyar közgazda emléke.** A Tudományos Akadémia ma délután báró Eötvös Loránd emléklése alatt összes ülést tartott. Ezen az ülésen Vargha Gyula emlékbeszédet mondott Pólya Jakab levelezőtágra fölött.

* **Szabad Lyceum.** A Szabad Lyceum ma tartotta ebben a szezonban első felolvasó-estéjét. Az ülést Wekerle Sándor tiszteletbeli elnök nyitotta meg néhány szóval. „Aki leteszi reményeit — úgymond — a jövőről mond le, aki önbizalmát vesztí, az szegett szárnynyal hull le a magashól. A tudománynak a haladás útján még nagy távolságot kell megtennie. Ez az egyesület a tudományos ismeretek terjesztésén fáradsz szép kötelekkel

ohajtja egybefűzni az ez iránt érdeklődőket. Örömmel és gyakori viszontlátás reményében üdvözlő a megjelenteket. Azután Rákosi Jenő felolvasást tartott a dráma szabályairól.

FŐVÁROS.

(Az elemi iskolák és kisdudóvók bezárása.)

Dr. Schermann Adolf tisztii főorvos előterjesztése alapján, Halmos János polgármester körrendeletet adott ki, amelyvel a főváros területén tevő összes elemi-, községi-, magán- és felekezeti iskolákat és kisdudóvókat bezáratta. Az okot erre, amint már említettük, a vörheny- és kanyaróbetegség adta, amely — noha már kisebb mértékben mutatkozik, még mindig aggodalomra ad okot. Az elemi iskolákat és kisdudóvókat, egyelőre, a mai naptól fogva, december hetedikéig tartják zárva.

(Baross-tér.) A keleti pályaudvar előtt levő óriási térnek eddig nem volt neve. Most, hogy Baross szobrát oda állították, a legközelebbi közgyűlésen sürgősen indítványozzák, hogy a teret Baross Gáborról nevezzék el.

(Obstrukció a városházán.) A főváros szerdai közgyűlésén megint obstrukcióna van kilátás. Tekintettel arra, hogy a csongrádi körirat napirendre van tűzve, az ellenzéki bizottsági tagok közül azok, akik a Belvárosból kerültek ki, elhatározták, hogy ezt a javaslatot meg fogják obstrukálni annál is inkább, mert a Bánffy díszpolgársága dolgában tartott közgyűlésen a többi bizottsági tagok türelmetlenkedtek és zajongtak. Csak a budai oldal bizottsági tagjai harmincz interpellációt jelentettek be a főpolgármesternek. Ebben a tárgyban különben az ellenzéki bizottsági tagok holnap, kedden este hét órakor értekezletet tartanak a Demokrata-körben.

(A kerékpár-adó.) A fővárosi budget mai tárgyalása alkalmával egynémely bizottsági tag azt hangoztatta, hogy a kerékpár-adót nem érdemes behozni, mert a kezelés többbe kerülhet, mint amennyi befolyik belőle. Halmos János polgármester fölhozta megnyugtatót, hogy ebből semmiféle kezelési költségöblet nem fog származni, mert a bicikli-adót ép úgy fogják kezelni, mint az eb-adót. Minden kerékpártulajdonos, ha az adóját lefizette, kap egy olyan pléh-bárczát, mint az ebek nyakra-valóján van és ezt föl fogják kötni a biciklire.

A főváros budgetje.

Ma délután kezdette meg a pénzügyi- és gazdasági bizottság a székesfőváros jövő évi költségeloirányzatának tárgyalását Halmos János polgármester elnöklése mellett. Az ülésen, a pénzügyi bizottság tagjain kívül jelen voltak az összes tanácsosok, a kerületi előljárók, a mérnöki hivatal s a szakhivatalok képviselői.

Az elnöklő polgármester jelezte a költségeloirányzat módját és aztán kijelentette, hogy noha 48.000 forintnyi többlet mutatkozik a jövő évi budgetben, ez csak látszólagos, mert számos tétel nem volt fölvehető s így az előirányzat nagy tényleges hiányt mutat föl. Igen sok olyan költség van ugyanis, amire a pénzt már évek óta kiadták, de ami elszámolva még nincs. A főváros pénzügyi helyzete ennél fogva a jelen pillanatban nem a legjobbnak mondható.

A főváros kiadásai a legutóbbi időkben olyan tetemesen szaporodtak, hogy ezzel sehogysen állanak arányban a bevételei. De nemcsak Budapestben van ez így, hanem minden nagyobb európai városban. Az arány nálunk azért kedvezőlenebb, mert nagyon sokat kellett pótolni a mult idők mulasztásaiból és javítani a hibáiból. A hibák közt van az, hogy sok olyan szükségletet fedeztek kölcsönpenzekből, amelyeket csakis a községi jövedelmekből volna szabad fedezni.

Az elhalaszthatatlan munkálatokra, amelyeknek a fedezéséről okvetlenül gondoskodni kell, 4.200.000 forint szükséges. Minthogy ennek a nagy összegnek az egyszerre való megszerzése lehetetlenség, a tanács azt javasolja, hogy vegyék ezt föl a nagy kölcsön terhére, úgy azonban, hogy hat évre fölosztva

fizetnék vissza s a költségvetésbe az 1899. évi január elsejétől fogva, évi 758.000 forinttal állítanák be. Ennek a törlesztését az iskola-adó ötszázalékos fölemelésével, a szoda-adóval és kerékpár-adóval reméli a tanács.

A polgármester kéri, hogy a pénzügyi és gazdasági bizottság általánosságban fogadja el a költségeloirányzatot a tárgyalás alapjául.

Steiger Gyula azt látja az előterjesztésből és a polgármester fölvilágosító megjegyzéseiből, hogy a fővárosnak az eddigi gazdálkodásmódjával föl kell hagynia. Nem akar rekriminációba bocsátkozni, de kéri, vajjon az eddigi rossz gazdálkodásmódját nem a tanács, — nem a főszámvevő állapította-e meg? De most a földadat nem a hiba kutatása, hanem orvoslásmódjának a keresése. Régebben is jelezte már, hogy a gazdálkodás javítása az ellenőrzés szigorubbá tétele és a vetojog alkalmazása.

Közvetőleg indítványozza, hogy a tanács tegyen előterjesztést a költségeloirányzat összeállításának módjára vonatkozólag, még pedig olyan értelemben, hogy azt — a számviteli rendszer átalakítása nélkül — a tanács állítsa össze. A vetojogot pedig a főszámvevő gyakorolhassa.

Ha a közterhek emelése lehetetlennek mutatkozik, csudálkozik, hogy sohasem hallja, hogy nagyobb megtakarításokat kell tenni. Pedig, ha a pénzügyi bukást el akarjuk kerülni, inkább el kell tűrnünk egynémely újítás mellőzését, semmint, hogy a fővárost romlásba vezessük és a polgárságra új és nagy terheket rójunk. Számos olyan munkát van, mely a halasztással mítsem szenved és amelynek egy-egy évre való eltolása senkit az érdekeiben nem sért. Hibáztatja, hogy a kórházi hátralékok, amelyek százezrekre rugnak, évek óta szerepelnek bevételként, ez pedig csak fiktív összeg, noha be h a j t á s alatt van. Tehát a számítás hibás.

Az adókat pedig emelni nem lehet. A házbér-adót, a pótdadót, az ingatlanok után való városi bevételeket emelni nem lehet s új jövedelmi források nem mutatkoznak. Kijelenti, hogy csak olyan adót tart helyesnek, amely a főváros beneficiumait élvező összes lakosságot terhelheti. Ezért tartja igazságtalanságnak viszont azt is, hogy tömérdek olyan lakosa van a fővárosnak, aki sem állami, sem községi adót Budapesten nem fizet, holott az évről körülbelül felét itt tölti. Ilyen a sok földbirtokos, aki télen át a fővárosban lakik. Hogy az ilyen esetek elkerültesenek, szükséges, hogy az 1868. évi népoktatási törvény novelláris uton módosittassék, akként, hogy az iskolai adó fővárosban lakó minden adófizetésre képes ember fizesse. Mert ha ez nem történik meg, akkor a fölszóló nem tulajdonit fontosságot annak, hogy a főváros fölmelet az iskola-adót öt százalékkal; mert hiszen a főváros lakosságának a fele sem fogja azt, a törvény mai értelmezése szerint, fizetni. A szoda-adó, amelyre némelyek százhatvanezer forintot vesznek számításba, nem ellenezhető. A kerékpár adóját (huszezer forinttal) sokan pártolják, mások pedig ellenzik, de szintén számításba lehet venni.

Ez a három adónem az tehát, amely kombinációba vehető. A fölszóló azonban nem 1899-től, hanem 1900-tól kívánja ezeket a fölvetélet.

Kéri, igyekezzék mindenki a főváros pénzügyi helyzetét javítani, mert szépet és nagyot csak rendezett anyagi viszonyok mellett produkálhat a főváros is épp úgy, mint az egyes ember. Reményli, hogy komoly akarattal sikerülni fog ez s meg van grözödve, hogy a fölszóló kiadások mellözése után, mindig lesz a fővárosnak módja az igazán szükségesek teljesítésére. Az előirányzatot általánosságban elfogadja.

Rácz Károly nem ajánlaná, hogy a takarékoskodást azzal kezdjük, hogy megvonjuk a közönségtől a jogos igényeinek teljesítését. A bajokon másként, mint a jövedelmek fokozásával, segíteni nem lehet s e tekintetben előterjesztést kell tenni a közgyűlésnek. Ezzel a megjegyzéssel elfogadja általánosságban a budgetet.

Fülöp Károly óriási nagyra tartja a főváros adminisztrációs kiadásait, hiszen 20 százaléknál több megv el a közjövödelmeknek a

személyi és dologi kiadásokra. Ez a legdrágább adminisztráció az egész világon. De amellet, hogy szerfölött drága, még nagyon bonyolult is a főváros közigazgatása, amit nagyon előmozdit annak a hiánya, hogy nincs cenzentruma, nincs központi városháza. Hiányzik az egységes, rendszeres, átgondolt s következetesen keresztülvitt pénzügyi politika. A legtöbb nagy beruházás, kiadás, mintegy ötletszerűen történik, egyik közgyűlésről a másikra; ez pedig a pénzügyekben veszedelmes ingadozásokat okoz. Ilyen következetesség hiánya az is, hogy a kórházi nagy hátralékok behajtását nem sürgetik folytonosan a kormánytól. Hiszen képtelenség, hogy a főváros fizesse az ország minden részéből ide-tuduló szegény emberek kórházi ápolás díjait. Igaz, hogy a kormány most már foglalkozik ennek a kérdésnek a megoldásával, de a fővárosnak sem szabad a jogai érvényesülését hosszú porázra eresztene. Van elég alap és mód a főváros pénzügyi helyzetének javítására s reméli, hogy ez — a kellő takarékoság szem előtt tartása mellett — sikerülni is fog. Elfogadja a költségeloirányzatot.

Herzog Péter, Császár Jenő, Ehrlich G. Gusztáv és Ludwigh János szóltak rövidebben a tárgyhöz.

Ludwigh elfogadja ugyan a szódavíz-adót, de ha már ezt megadóztatják, akkor meg kell adóztatni még inkább az ásványvizet is, mert az utóbbit inkább a vagyonosabb lakosság fogyasztja.

Glück Frigyes épen a szódavíz megadóztatását ellenzi, mert ezzel a szegény néposztályt sújtanánk. Adóztassák meg inkább a pezsgőt. Budapesten évenként átlag 300.000 palaczk pezsgőt fogyasztanak; ha palaczkonként 50 krajczárt vetnek ki, akkor befolyik 150.000 forint, tehát annyi, mint amennyi a szódavízre tervezve van. Azt hiszi, hogy a pezsgőnek illetén megadóztatása sokkal kevésbbé lesz terhes a vagyonos közönségre, mint volna a szódavíz adója a kevesebb jövedelmi fogyasztókra.

Szólásra más, az általánosságban való vitához, nem jelentkezett.

A polgármester reflektált a fölszóló megjegyzéseire és kijelentette, hogy azokat ő és a tanács, a lehetőség határai között, figyelembe veszi és igyekezni fog azokat keresztül vinni. Ismételtén kifejezést adott azonban annak, hogy az, amit annyian hangoztattak: a takarékoság, egymagában nem elegendő a főváros pénzügyeinek a rendezése, hanem elkerülhetetlenül szükséges a jövedelmek fokozása.

Ezek után általánosságban elfogadták a költségeloirányzatot és hozzájárultak ahhoz, hogy a javaslatba hozott három adó behozassék, Steiger amaz indítványával, hogy az iskola adó 1900. január 1-én lépjen életbe.

A részletes tárgyalás holnap délután négy órakor kezdődik.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Ártatlanul elítélve. Zürichből táviratozzák az alábbi hírt: Boliger Adolf idevaló cipézmestert ezélett négy évvel élethossziglani fegyházra ítélte az esküdtszék, mert állítólag meggyilkolta hétéves leányát. Most a főtörvényszék revideálta az ügyet és ujra esküdtszék elé utasította. Az új esküdtszék felmentette a vádlottat és nyolczezer frank kártérítést szavazott meg neki.

— A Bérczi-Schäffer-ügy epilógusa. Ismeretes dolog, hogy Bérczi Béla rendőrkapitány még az év elején valamikor kiutasította a hivatali szobájából dr. Schäffer József ügyvédet, aki egy kliense megbizásából járt nála. Az ügyvéd, akit a nem épen megüsztelő fölszólítás indulatba hozott, barbárnak mondta Bérczit, azt a rendőrt pedig, aki ki akarta vezetni, buta parasztnak. Ezekért a könnyelmű, de a körülményekhez képest elég enyhe kifejezésekkert rengeteg sok kellemetlenséget okozott neki a „megsértett” rendőrkapitány. Ma végre befejeződött az odíozus ügy az ötödik kerületi kapitányságnál. Dr. Schäffer dr. Vázsonyi Vilmossal jelent meg, Bérczi Béla pedig Bodnár István közrendőrrel, a másik panaszossal. A tárgyalás, mely igen izgalmas volt, nagyon sokáig tar-

tott. Dr. Schäffer beismerte, hogy az inkriminált „sértő” kifejezéseket használta, és azzal megegyezően, hogy a kapitány inzultusa hozta indáláta. Boda kapitány hamarosan meghozta az ítéletet, mely dr. Schäffert két rendőrsértésért ötven forint pénzbüntetés megfizetésére kötelezi.

— A debreczeni táblai elnök installációja. Debreczenben ma délelőtt iglatták be hivatalába Bernáth Elemért, az ottani királyi tábla új elnökét. A tábla ez alkalomból teljes ülést tartott, melyen Száll Farkas tanácselnök elnökölt.

— Gyilkosság kilencz krajczárért. Harmadikban tárgyalta ma délelőtt a budapesti büntető törvényszék Chladny István bűnpörét, aki kilencz krajczárért megkéselte a hajléktalanok menhelye felé igyekező Medlák Fánit. Az első tárgyalás alkalmával a védő néhány új tanu beidézését kérte. Ezek azonban az újabb határampon sem jelentek meg s így csak ma, a harmadik tárgyaláson hozhatta meg ítéletét a bíróság. Kormos János és Csipkés János, a két rég várt tanu kihallgatása, valamint Hodászy királyi alügyész véd-beszéde és dr. Gál Jenő védeleme után a törvényszék Chladny Istvánt szándékos emberölés kísérletéért, lopásért és két kihágásért hat hó beszámításával harmadfélévi fegyházra ítélte.

H a u p t elnök: Megnyugszik az ítéletben?

V á d l o t t: A lopásért kaptam ezt?

E l n ö k: Nemcsak, hanem mert össze-vissza is szurkálta ezt az öregasszonyt.

V á d l o t t: Akkor felebbezek, mert én bizony nem szurkáltam meg őt.

A z elítelt terhére az ügyész is felebbezett.

— Följelentés egy rendőrkapitány ellen. Piher Antalné örmvölgy-utczai kocsmája a rendes gyülekező helye Budapest szociálistáinak. A rendőrség állandóan szemmel tartja ezt a veszedelmes helyet és gyakran tart ott razzákat. Sebogysem tetszik ez az állapot a kocsmá tulajdonosnőjének, aki ma dr. Vásonyi Vilmos utján följelentést tett Krecsányi Kálmán kerületi rendőrkapitány ellen, hivatalos hatalommal való visszaélés miatt. Följelentésében elmondja, hogy a rendőrség miatt nem ülhet le nála egy vendég sem. Még délelőtt is gyakran megcsik, hogy a rendőrség szétzavarja hákos vendégeit és így tönkre kell mennie. Az ügyészség e panasz dolgában a napokban terjeszti indítványát a törvényszék elé.

— Nyárilakok adómentessége. A közigazgatási bíróság ma Wekerle Sándor elnöklése alatt, Benedek Sándor ítélőbíró előadása mellett, döntő határozatot hozott a gyógyfürdőkben épült nyárilakok adómentességére nézve. Eddig ugyanis az volt a gyakorlat, hogy csak olyan, gyógyfürdőben épült nyárilakoknak adták meg a husz évi adómentességet, melyeket nem használtak egész éven át. Ezentul a gyógyfürdőkben épült új házak általában élvezni fogják a huszéves adómentesség kedvezményét.

NYILT-TÉR.

A legnagyobb gavallérok

Is viselhetnek feltűnő olcsó árért kézen kapható uri ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesterei szabást czégünk előkelő hírneve biztosítja a munka kivitelét pedig az üzlet képe elárulja. Méretutáni megrendelésekre külön szövetraktárunk van, kizárólag tiszta gyapjú és valóban gyönyörű mintájú kelmékből.

Karácsonyi és Társa

kereskedő

IV. ker., Múzeum-körut 38.

GLÓGOWSKI és TÁRSA BUDAPEST, Erzsébet-tér 10. REMINGTON

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

New-York, november 21.

Table with exchange rates for Baza and Tengeri for December and April/May.

Chicago, november 21.

Table with exchange rates for Baza and Tengeri for December.

Mezőgazdaság.

A poroszok köszönete. A porosz kormány küldöttei tanulmányutjuk befejezése után Bruckből tegnap este a következő táviratot intézték dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszterhez:

„Exczellenziádnak hálás köszönetet mondunk a szép Magyarország határáról azon jóságos gondoskodásért, amelyben hivatalos megbízásunk teljesítésében és azontul is részesíteni kegyeskedett, amely gondoskodásnak köszönjük, hogy szakavatott és szeretetreméltó vezetés mellett bő tapasztalatokat és kedves emlékeket vihettünk hazánkba. A porosz bizottság.”

Ipar- és kereskedelem.

Az inasok oktatása. Tegnap a tanítók kaszinójában ismét népes gyűlés volt a függőben levő inasoktatási kérdések tárgyában. Jelen voltak: Verédy Károly tanfelügyelő, Mártonffy Márton iparoktatási főigazgató, a székes fővárosi ipariskolai igazgatók és tanítók nagy számban és az ipartestületek megbízottai. Tanítók és iparosok megint elenkentes nézeteket vallottak. A felszólaló iparosok, különösen Csontos Jenő (szabó) bíralták a képesítés nélkül való rajztanítók munkáját a főváros inasiskolaiban. Kívánják, hogy a mesterségekhez nem értő tanítók helyett intelligens mesterek tanítsák a szakrajtot. A képesített rajztanítók nevében Simkó József szintén hibáztatja a képesítetlen rajztanítók alkalmazását, de egyuttal a mestereket sem tartja arra képeseknek, hogy mértani és vetület-tani alapon tudják vezetni a szakrajztanítást. Ehhez okleveles rajztanítók, vagy póttanfolyamokat végzett tanítókra van szükségünk. Verédy Károly dr. tanfelügyelő nem barátja az inasiskolaiban az elméletnek, mert hisz jól tudjuk, hogy régi híres íróvezeink olvasni is alig tudtak és mégis kiváló iparosok voltak. De épen iskoláink gyakorlati értéke szempontjából védelmébe veszi a fővárosi tanítószágot, melynek ha nincs is oklevele, de hosszú évek során a gyakorlatból szűrte le a maga tudnivalóit és bizonyíthatja, hogy feladata magaslatán áll. Mártonffy Márton iparoktatási főigazgató a fővárosi inasiskolák színvonalát nem tartja oly magasnak, mint például egyes vidéki nagy városaink hasonló iskoláit. Módszeres konferenciákon kívül a tanítószág számára póttanfolyamokat nagyon értékesnek találja. Végül Nagy László elnök határozathozatal nélkül halasztotta el az ülést.

Köbányal sertésspicz, nov. 21. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli súlyban) 48—49 krajczárig. Közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 46—48 krajczárig. Fialtal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 50—51 krig. Közép (páronkint 251—320 kgrig terjedő súlyban) 51—51.5 kr. Könyű (páronkint 250 kgrig terjedő súlyban; 51.5—52 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kgr. felüli súlyban) 49.5—50 krajczárig, közép (páronkint 240—260 kilogramm [súlyban]) 48.5—49 krajczárig. Könyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) 47.5—48 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. nov. 19. napján volt készlet 37716 darab, nov. 20-án felhajtott — db, november 20-án elszállított 1154 darab, november 21-ére maradt készletben 36562 darab. A hizott sertés üzlet irányzata csendes.

Budapesti konzum-sertésvásár, nov. 21. A ferencvárosi petróleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. nov. 19-án érkezett 224 drb. Készlet 515 darab, összes felhajtás 737 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 320 drb. elszállítatlan maradt 419 drb. Napi árak: 120—130 kilós: 47—47.5 kr., 220—280 kilós: 46—49 krajczár, 320—330 kilós: 47—49.5 kr., öreg nehéz — krajczár, malacz: 40—42 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti juhvásár, november 21. A mai vásárra felhajtottak: 724 drb. hizlati üröt, 530 drb. felhajtott juhot, összesen 1254 darabot. Napi

árak: élő juh páronkint 17—20 forint, 100 kilonkint 20—21 forint, kivételesen 22 forint, feljavított juh 14—16 forint páronkint, 18—19 forint 100 kilonkint.

Bécsi vágómarhavásár, november 21. A mai vásárra felhajtottak: 2175 darab magyar, 829 darab galicziai, 353 darab bukovinai, 683 darab német, összesen 5140 darab vágómarhát. Irányzat gyenge. Árak fél frrtal olcsóbbak. Jegyzések: Magyar hizókök I. minőségű 37—39 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 32—36 frt, III. minőségű 28—30 frt; galicziai hizókök I. minőségű 36—37 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 32—35 frt, III. minőségű 29—31 frt; német hizókök I. minőségű 38—41 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 33—37 frt, III. minőségű 30—32 frt, legelő ökök 21—28 forint, bika és tehén 23—30 forint, száz kilogrammonkint, élő súlyban.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, november 21.

A Vaskapu.

Még fülünkben csengenek a vasembernek szentelt panegyrizések, halljuk legmonumentálisabb alkotásának, az Alduna szabályozásának dicséretét és ime beszámolhatunk a legnagyobb forgalomról, amelyet a Vaskapu a befejezett gigászi rekonstrukció óta elért. Adjuk a pontos jegyzékét ama hajóknak, amelyek a múlt héten Orsovát elhagyták.

Table with columns: Úszály száma, Rendeltetési hely, gabona, métermázsza. Lists ship arrivals from Budapest and Regensburg.

A Budapestre irányított búzaküldemények e tabella szerint megközelítik a 100.000 métermázsát. Budapestre vannak ugyan irányítva, de támaszkodunk abban, hogy e hajók a folyton apadó vízállás mellett még ebben az obstrukciós évben beérkeznek a budapesti rakpartra.

Már a délelőtti tőzsdén ismerték e jegyzék főbb adatait, de ez az uszó buzatömeg a szilárd irányzatban mi kárt sem tett.

Elkelt 25,000 métermázsas magyar buza fentartott áron, sőt egyes tételeknél néhány krajczárnyi árjavulás volt konstatalható. A többi árukban szintén szilárd volt a hangulat, rozsnál az árak tíz krajczárral emelkedtek.

A határidőpiacpon zárul buza 9 forint 84 krajczárral, rozs 8 forint 54 krajczárral. Előbbinél tehát öt, utóbbinál tíz krajczárt tesz az árjavulás. Tengeri és zab alig változott és 4 forint 70 krajczárral, illetve 3 forint 99 krajczárral zárul.

A külföldi piacokon nyugodt a hangulat, az árak azonban alig változtak.

Előfordult készáru-eladások.

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81 k. 10.85 frton sárga, 100 mm. 81 k. 10.90 frton, 100 mm. 79.5 k. 10.82.5 frton, 400 mm. 79.5 k. 10.82.5 frton, 100 mm. 79 k. 10.82.5 frton, 100 mm. 79 k. 10.82.5 frton, 100 mm. 79 k. 10.75 frton sárga,

300 mm. 79 k. 10.80 frton, 100 mm. 79 k. 10.80 frton, 400 mm. 78.5 k. 10.65 frton vegyes, 300 mm. 78.5 k. 10.80 frton, 400 mm. 78.5 k. 10.65 frton sárga, 400 mm. 78 k. 10.80 frton, 100 mm. 78 k. 10.70 frton, 100 mm. 77.5 k. 10.65 frton vegyes, 150 mm. 77.5 k. 10.65 frton vegyes, 150 mm. 77 k. 10.65 frton vegyes, 300 mm. 77 k. 10.77.5 frton, 500 mm. 77 k. 10.75 frton, 100 mm. 77 k. 10.65 frton vegyes, 100 mm. 77 k. 10.15 frton úszkös.

Pestvidéki: 200 mm. 79.5 k. 10.65 frton sárga, 100 mm. 79 k. 10.70 frton, 200 mm. 78.5 k. 10.60 frton sárga, 200 mm. 77.5 k. 10.40 frton sárga, 100 mm. 77 k. 10.40 frton sárga, 300 mm. 77 k. 10.65 frton, 300 mm. 76.5 k. 10.62.5 frton, 300 mm. 77.5 k. 10.55 frton sárga, 100 mm. 76 k. 10.50 frton.

Fehérmegyei: 500 mm. 78 k. 10.65 frton vegyes, 100 mm. 77 k. 10.60 forinton, 100 mm. 77 k. 10.60 frton.

Bácskai: 800 mm. 73.5 k. 10.10 frton.

Felsőtiszaivideki: 200 mm. 50 k. 10.90 forinton sárga, 100 mm. 75 k. 10.65 frton sárga, 200 mm. 75 k. 10.50 frton sárga.

Bihari: 150 mm. 80.5 k. 10.85 frton sárga, 100 mm. 79.5 k. 10.75 frton, 100 mm. 79 k. 10.75 frton.

Dunai: 1400 mm. 76 k. 10.20 frton, 1000 mm. 75.5 k. 10.20 frton, 600 mm. 74 k. 10 frton.

Szerbiai: 3500 mm. 76.8 k. 8.55 frton, 3500 mm. 77 k. 8.60 frton transito. Mind három hónapra.

Rozs. (új) 200 mm. pestvidéki Budapest 8.30 forinton készpénzben.

Tengeri. (új) 100 mm. Varsecz 3.50 frton, (6) 100 mm. oláh 5.47.5 frton készpénzben.

Árpa. (új) 100 mm. takarmány Budapest 6.45 frton készpénzben.

Hivatalos készpénzjegyzések.

Áru	Mennyiség	100 kgr. készpénz-ára		100 kgr. készpénz-ára	
		frtól	frtíg	frtól	frtíg
Búza	új tiszavid.	74	—	75	10.15 10.30
		76	10.35 10.45	77	10.50 10.55
		78	10.60 10.70	79	10.75 10.80
		80	10.85 10.90	81	—
		82	—	83	—
" pestvidéki	" " " "	74	—	75	10.10 10.25
		76	10.30 10.40	77	10.45 10.50
		78	10.55 10.65	79	10.70 10.75
		80	10.80 10.85	81	—
		82	—	83	—
" fehérm.	" " " "	74	—	75	10.15 10.30
		76	10.35 10.45	77	10.50 10.55
		78	10.60 10.70	79	10.75 10.80
		80	10.85 10.90	81	—
		82	—	83	—
" szerb	" " " "	77	8.45 8.50	—	—
		70-72	8.30 8.35	—	—
		73-75	8.20 8.25	—	—
		76-78	8.10 8.15	—	—
		79-81	8.00 8.05	—	—
" szeszfőz.	" " " "	62-64	6.30 6.60	—	—
		65-67	6.20 6.50	—	—
		68-70	6.10 6.40	—	—
		71-73	6.00 6.30	—	—
		74-76	5.90 6.20	—	—
Zab	új	83-85	5.75 6.10	—	—
		86-88	5.60 5.95	—	—
		89-91	5.50 5.85	—	—
		92-94	5.40 5.75	—	—
		95-97	5.30 5.65	—	—
" hársági	" " " "	—	5.50 5.55	—	—
		—	5.45 5.50	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
" káposzta	" " " "	—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Déli és a déli		Lendület	
		november 21-én	november 19-én		
Búza	október	—	—	—	
	november	—	—	—	
	márczius	9.80	9.82	9.77	9.79
Rozs	október	—	—	—	
	november	—	—	—	
	márczius	8.49	8.51	8.43	8.45
Tengeri	október	—	—	—	
	november	—	—	—	
	május	4.70	4.71	4.67	4.69
Zab	október	—	—	—	
	november	—	—	—	
	márczius	5.99	6.01	5.99	6.01
Ropcsa	augusztus	12.35	12.45	12.35	12.45

Előfordult határidőkötések.

Délelőtt. Búza márczius 9.82—83—79—9.81 forinton, április 9.60—9.59 forinton. Rozs márczius 8.48—52—8.49 forinton. Tengeri május 4.70—71—4.70 forinton. Zab márczius 6.—5.99 forinton.

Délután. Búza márczius 9.82—85—9.84 forinton, márczius 8.50—8.51 forinton. Tengeri május 4.70—4.71 forinton. Zab márczius 6.98—6.— forinton. Ropcsa augusztus 12.45—12.35.

Raktárállomány:

Közraktár: Búza 33500 mm. Rozs 4300 mm. Árpa 50000 mm. Zab 25900 mm. Tengeri 10700 mm. Liszt 9400 mm.

Raktárház: Búza 37017 mm. Rozs 4502 mm. Zab 2325 mm. Tengeri 3485 mm. Liszt 1215 mm.

Silos: Búza 18000 mm.

Gabonaforgalom:

1898. november 20.

	érkezett	elszállított
buzából	32303	302
rozsból	1621	—
árpából	6892	5384
zabból	12086	—
tengeriből	2238	1224

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, november 21.

A mai tőzsdén csendes irányzat uralkodott. Nemzetközi papírok csekély ingadozások után változatlanul zárultak. A helyi értékek piacán erősebb kínálat volt Salgótarjáni részvényekben, amelyek csökkentek. Ellenben Cukoripar keresett volt és úgy törzs részvény, mint előjogos részvény árfolyama emelkedett.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 381.75—381.10, Jelzálogbank 241.50—241.75, Osztrák hitelrészvény 352.30—352.60, Osztrák-magyar államvasut 351.70—352.30, Közuti vasut 367.—Rimamurányi 265.—265.75 forinton.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Koronajáradék 120, Salgótarjáni 594—595, Közuti vasut 366.50—367, Magyar hitelrészvény 380.50—381.75, Magyar ipar- és kereskedelmi bank 100.25—100.50, Magyar jelzálogbank 241.—241.25, Rimamurányi 264.85—265.50, Osztrák hitelrészvény 352.20—352.50, Osztrák-magyar államvasut 351.60—352.10, Hazai bank 109, Ujlaki, 236, Cukoripar 121.—124, Cukoripar elsőbbség 156—156.50.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.—1.50 forint, 8 napra — frt, november utóljára 3.—3.50 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	nov. 21.	nov. 19.
Magyar aranyjáradék	120.—	120.—
Magyar koronajáradék	97.80	97.80
Magyar hitelrészvény	381.50	381.50
Magyar ipar és keresk. bank	100.50	100.50
Magyar jelzálogbank	241.25	242.—
Magyar leszámlító bank	255.50	255.50
Rimamurányi vasut	265.50	266.—
Osztrák hitelrészvény	352.30	352.30
Déli vasut	69.75	69.75
Osztr.-magyar államvasut	352.—	352.25
Közuti vaspálya	366.75	352.30
Villamos vasut	225.50	225.50

Délután 4 órakor zárulnak:

	nov. 21.	nov. 19.
Osztrák hitelrészvény	352.70	352.60
Magyar hitelrészvény	381.50	381.30
Osztr.-magyar államvasut	352.10	352.40
Leszámlító bank	255.50	255.50
Rimamurányi vasut	265.50	265.30
Közuti vaspálya	366.75	367.75
Villamos vasut	225.50	225.50

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, november 21. Zsiradék kis tételekben jól tartott árakon kelt. Szilva és szilvaiz üzlettelens és lanya.

Hivatalos jegyzések.

Áru	Mennyiség	Ar 100 Elogrammonként	
		Pénz	Áru
Búza	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Rozs	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Zab	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Tengeri	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Ropcsa	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Közraktár	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Bors	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Szilva	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Káposzta	100 Elogrammonként	—	—
		—	—
Zsiradék	100 Elogrammonként	—	—
		—	—

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, november 21. A vásári forgalom: **Husnál** forgalom lanya, árak csökkentek. **Baromfinál** lanya, árak szilárdabbak. **Halban** lanya, árak változóak. **Tej és tejtermékek**nél szilárd, árak változatlanok. **Tojásnál** lanya, árak csökkentek. **Zöldszén**nél lanya. **Gyümölcsnél** lanya, árak változatlanok. **Fűszereknél** csendes. Időjárás borult, hűvös. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: **Hus.** Marhabús hátulja I. 52—54 frt, II. 48—52 frt. Birkahús hátulja I. 38—40 frt, II. 34—38 frt. Borjulus hátulja I. 56—66 frt, II. 50—64 frt. Sertésbús elsőrendű 50—52 frt, vidéki 36—46 frt. (Mindenkint 100 kilonként.) Kolbász füstölt 50—80 kr (kilonként). Sertésbús hordóval 57.0—58.5 frt (100 kilonként). — **Baromfi (élő).** Tyúk 1 pár 1.00—1.30 frt. Csirke 1 pár 0.60—1.20 frt. Lud bizott kilonként 48—52 kr. — **Különlétek.** Tojás 1 láda (1440 db) 39.0—41.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 1.60—1.50 frt. Petrezselyem 100 kötés 1.0—1.0 frt. Lencse m. 100 kiló 7—9 frt. Bab nagy 100 kiló 7—9 frt. Paprika I. 100 kiló 30—60 frt, II. 20—30 frt. Vaj I. rendű kilonként 0.85—0.90 frt. Tea-vaj kilonként 0.95—1.10 frt. Burgonya, rózsa, 100 kiló 1.60—1.80 frt. **Halak.** Harcsa (élő) 0.80—1.00 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.80—1.00 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.50—0.60 frt.

Szesz.

Budapest, november 21. Finomított szesz nagyban 54.—54.1/2. Finomított szesz kicsinyben 54.25—54.50. Élesztő szesz nagyban 54.50—55.—, Élesztőszesz kicsinyben 55.25—55.50. Nyerszesz adózva nagyban 53.—53.1/2. Nyerszesz adózva kicsinyben 53.25—53.50. Nyerszesz adózatlan (exknt.) 14.—14.25. Denaturált szesz nagyban 21.—21.25. Denaturált szesz kicsinyben 21.25—21.75. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, november 21. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 17.80 forintig kelt el. Zárlatjegyzés azonnali szállításra 17.60—17.70 forint.

Prága, november 21. Adózott tripló-szesz 53.1/2—53.25 forint, adózatlan szesz 17.—17.1/2 forint azonnali szállításra kelt el.

Trieszt, november 21. Kiviteli szesz tartályokban szállítva román és magyar áru 12 frt, cseh áru 11.—11.25 forint 90% hektoliterenkint nagyban.

Brunn, november 21. Exkontingens szesz 25 krajczárral olcsóbban jegyeztetett.

KÜLFÖLDI GABONATŐZSDEK.

Bécs, november 21. A háttérpiacra az irányzat szilárdult. Kötetett: búza tavaszra 9.72—9.70 forinton, rozs tavaszra 8.57—8.56 forinton.

Hivatalosan jegyeztetett:

Búza tavaszra 9.71—9.72, rozs tavaszra 8.50—8.60, tengeri május-juniusra 5.01—5.02, zab tavaszra — forinton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDEK.

Bécs, november 21. A spekuláció ma tartozkodó volt. Realizációk nyomást gyakoroltak az alpesi bánya és brüxi közhányarészvényekben. Az üzlet további folyamában az irányzat nem változott.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.62—352.25, Anglo-bank 153.—, Union-bank 290.—, Osztrák-magyar államv. 352.12—351.75, Déli vasut 69.25, Tramway 550—549.50, Török dohány —, Alpesi bánya 176.80—176.20, Prágai vasipar 886—878, Fegyvergyár 192.—194.50, Májusi járadék 101.—, Osztrák koronajáradék 101.25, Török sorsjegy 58.—58.75, Német márka 58.97 forinton.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.37, Anglo-bank 153.—, Bankverein 260.25, Union-bank 290.—, Länderbank 223.75, Osztrák-magyar államvasut 351.75, Déli vasut 69.—, Elbevolgyi vasut 256.50, Észak-nyugoti vasut 241.50, Török dohányrészvény 121.50, Alpesi bánya 176.20, Májusi járadék 100.95, Török sorsjegy 57.90, Német márka 58.97, Fegyvergyár — forinton.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4.2%-os papírjáradék 101.85, 4.2%-os ezüstjáradék 100.75, 4%-os osztrák aranyjáradék 119.70, Osztr. koronajáradék 101.50, 1860. sorsjegy 140.—, 1864. sorsjegy 197.—, Osztrák hitelsorsjegy 202.—, Osztrák hitelintézeti részvény 352.60, Angol-osztrák bank 153.—, Union-bankrészvény 290.—, Bécsi Bankverein 260.75, Osztrák Länderbank 223.25, Osztrák-magyar bank 909.—, Osztrák-magyar államvasut 352.—, Déli vasut részvény 69.—, Elbe-

völgyi vasut 256.50, Dunagőzkehézői részvény 438.—, Alpesi bányarészvény 176.50, Dohányrésze-
vény 121.50, 20 frankos 9.55, Császári kir. veri-
arany 5.72, Londoni váltóár 129.55, Német bank-
váltó 58.95, Tramway 555.—. Az irányzat szitárd.

Bécs, november 21. A déli tőzsde zárulata
után jegyznek: Osztrák hitelrészvény 352.75,
Anglo-bank 153.—, Bankver. 290.25, Union-bank
2.0.—, Länderbank 223.25, Osztr.-magyar állam-
vasut 352.—, Déli vasut 69.—, Elbe-völgyi vasut
216.75, Északnyugati vasut 241.50, Török dohány-
részvény, 121.70, Alpesi bányája 176.40, Májusi
járdék 158.—, Török sorsjegy 57.90, Német mártá
58.97 forint.

Frankfurt, november 21. (Zárulat) 42°-os
ezüst járadék 85.10, 4°-os osztrák aranyjárdék
191.40, 4°-os magyar aranyjárdék 101.30, magyar
koronajárdék 97.80, osztrák hitelintézeti részvény
297.75, osztrák-magyar bank 768.—, osztrák-
magyar államvasut 297.—, déli vasut 61.60, bécsi
váltóár 169.40, londoni váltóár 204.27, Párisi vál-
tóár 806.75, bécsi Bankverein 219.75, Union-bank
részvény —, villamos részvény 133.—, 3%
magyar arany-kölcsön 57.30, Alpesi bányarész-
vény 148.50, 4-2° papírajárdék 85.10. Az irány-
zat tartott.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirati
jelentése 1898. november 21-én reggel 7 órakor

Állomások	Légnyomás mm. 760 +	A hőmérséklet 10 Celsiusus szélesség	Csapadék	Állomások	Légnyomás mm. 760 +	A hőmérséklet 10 Celsiusus szélesség	Csapadék
Árványfalva	71.0	00.6		Fehérvár	72.1	02.1	
Selmeczbánya	71.0	01.9		Lengyel	72.1	02.0	
N.-Szombathely	70.5	01.4		Sarajevó	72.1	02.0	
Budapest	70.5	01.4		Ternó	72.1	02.0	
O-Gyula	70.5	01.4		Pécs	72.1	02.0	
Sopron	70.5	01.4		Róma	72.1	02.0	
Hévíz	70.5	01.4		Nápoly	72.1	02.0	
Keszthely	70.5	01.4		Berlin	72.1	02.0	
Zágráb	70.5	01.4		Párizs	72.1	02.0	
Fiume	70.5	01.4		Köpenhág	72.1	02.0	
Cirkvenica	70.5	01.4		Hamburg	72.1	02.0	
Pucsovca	70.5	01.4		Basel	72.1	02.0	
Le. osztar	70.5	01.4		Christiansburg	72.1	02.0	
Amst.	70.5	01.4		Stockholm	72.1	02.0	
Szeged	70.5	01.4		Szent-Pétervár	72.1	02.0	
Szolnok	70.5	01.4		Moskva	72.1	02.0	
Eger	70.5	01.4		Varsó	72.1	02.0	
Budapest	70.5	01.4		Kiev	72.1	02.0	
Komárom	70.5	01.4		Odessa	72.1	02.0	
Ungvár	70.5	01.4		Szofia	72.1	02.0	
Szatmár	70.5	01.4		Konstantinápoly	72.1	02.0	
Nagy-Váradi	70.5	01.4					
Kolozsvár	70.5	01.4					
Nagy-Szombat	70.5	01.4					
Bécs	70.5	01.4					
Kaisburg	70.5	01.4					
München	70.5	01.4					

Skandinávia északi részén egy új depresszió képződött
létezik és azaz egyidejűleg a keleti maximum felgyomlás
észlelhető.

Az időjárás Európában főleg felhős és száraz. Kevés
eső csak a magas északiak volt és helyenként Okcziánban.

Hirtelen az idő nyugaton ködös, keleten inkább derült
és általában száraz. Az idő hűvösebb lett, a hőmérséklet normális
értéke alá szállt.

A hideg csökkenésével semmi vagy csak jelentéktelen
csapadék várható.

VIZÁLLÁS.

— November 21-én. —

Föld	Vízszint	Vízszint reggel	Árulás v. apadás	Föld	Vízszint	Vízszint reggel	Árulás v. apadás
Buda	Schärding	0.25		Buda	M. Szent	0.10	
Buda	Passau	0.15		Buda	Imre-Ujfal	0.10	
Buda	Bécs	0.15		Buda	V. Nemény	0.10	
Buda	Pozsony	0.15		Buda	Csep	0.10	
Buda	Románium	0.15		Buda	Telki	0.10	
Buda	Budapest	0.15		Buda	Székely	0.10	
Buda	Bécs	0.15		Buda	Csongrád	0.10	
Buda	Páris	0.15		Buda	Szeged	0.10	
Buda	München	0.15		Buda	Debrecen	0.10	
Buda	Ujvidék	0.15		Buda	Székesfehérvár	0.10	
Buda	Zimony	0.15		Buda	Szombathely	0.10	
Buda	Pozsony	0.15		Buda	Kaposvár	0.10	
Buda	Bécs	0.15		Buda	László	0.10	
Buda	Osztar	0.15		Buda	Ungvár	0.10	
Buda	Hollóháza	0.15		Buda	Bátka	0.10	
Buda	Szolnok	0.15		Buda	Zalaegerszeg	0.10	
Buda	Szeged	0.15		Buda	Zala	0.10	
Buda	Békéscsaba	0.15		Buda	H. Német	0.10	
Buda	Sárvár	0.15		Buda	H. Ujfal	0.10	
Buda	Győr	0.15		Buda	Csongrád	0.10	
Buda	Zala	0.15		Buda	Kaposvár	0.10	
Buda	Eszék	0.15		Buda	Békéscsaba	0.10	
Buda	M. Szabad	0.15		Buda	Szombathely	0.10	
Buda	Zala	0.15		Buda	Kaposvár	0.10	
Buda	Székes	0.15		Buda	Békéscsaba	0.10	
Buda	Miklósvár	0.15		Buda	Szombathely	0.10	
Buda	Mátyás	0.15		Buda	Kaposvár	0.10	
Buda	Hajdúszoboszló	0.15		Buda	Békéscsaba	0.10	
Buda	Békéscsaba	0.15		Buda	Szombathely	0.10	
Buda	Dobó	0.15		Buda	Kaposvár	0.10	
Buda	Zala	0.15		Buda	Békéscsaba	0.10	

Lejtő magyarázat: * = Jegenye; + = Ólejtő; - = J. árk
< = Árulás; > = Apadás; ? = Kísérlet.

Megjegyzések: Csak Környezetből jelentek 0 mm.
csapadékot.

A Duna, Tisza, Dráva és Sáva apadtak.

SZERELEM NÉLKÜL.

Francia regény. (9)
Írta: PIERRE DAX.

— Lucienne?
— Barátom?
— Nem így áll az alku... én azt akarom, hogy úgy szólíts, mint férj és feleség közt dukál, családiasan, bizalmasan „te”-nek, aminthogy én is így szólítottam.
Lucienne hallgatott.
— Így lesz, nemde? kérdezte Abel közelebb ülve hozzá.
— Igen... sóhajta Lucienne.
— Nem akarom, hogy barátaim az „ön” és „te” a „te” és „ön” folytonos variációit hallják. Kacagnának előttem: a párisiak fi-nom megfigyelők és mellesleg megjegyezve, semmi sem mulattatja őket jobban, mint egy bugó gerlepár.
— Több barátod van vőfélyünk, Steibel Alberten kívül? Nem beszéltél másokról.
— Igaz, milyenek találtad Steibelt?
Maga sem tudta, hogy miért, de Lucien-net kellemetlenül érintette ez a kérdés. Valami feszélyező érzés, valami zavar fogta el, mely megakasztotta ajkain a szót.
Valójában Abel csak úgy szólt Steibel-ről, akár valami közönséges látványosságról beszélne, de ez a fiatal asszony szübtillitását felizgatta s idegeit rendkívül érzékenyekké tette. Közönyösen felelt, a kocsi ablakszíján babrálgatva.
— Igen kedves volt, mint mindazok, kiket meghívtál.
— Igen... igen... tudom, de Steibel nem afele közönséges ember.
Lucienne szempillái reszkettek.
— Nem-e?
— Azt akarom mondani, hogy nem hasonlít a többi emberekhez... nem vetted észre, hogy van benne valami nőies?
Lucienne fellelegzett.
— Valami nőies? Nem értem.
— Felénksége, hallgatagsága, lassúsága és tudom is én mi?... Ismét bizonyossága annak, hogy a te szemeid nem látnak. Nos, Steibel egy szentimentális, neuropathikus ember, kinek egész egyéniségét szíve alkotja: az ujjá hegyétől a füle tövéig, végig végig csupa szív. Eltévészette az életpályáját; költő-nek kellett volna lennie, ki úgy hal meg, hogy a szíve szakad meg, amit, azt hiszem, úgy se fog kikerülni! Mi pedig szobrot emeltünk volna neki, melyet jelképek gyanánt egy lángoló szív díszít. Na, így áll az ő dolga. Szavamra, nem valami jó dolog, ha ilyenek van megalkotva valaki, aki férfinak született... Egyébként nem mondhatok róla semmi rosszat... sőt ellenkezőleg... ő a tökély, a ragaszkodás mintaképe; értem például a tűzbe menne.
— Amint látszik, ez a barátság-tulzása, amiért ön azt a szobrot emelné neki a lángoló szívvel...
— Oh nem... ez csak a költőnek szólt volna.
— Ön nagyon előrelátó.
Lamoureyre mosolygott. Felállt és össze-verte a bokáit, ami Lucienne idegeit sértette.
— Tehát Steibel nem az egyedüli barátod? kérdezte újra.
— Az egyedüli barátom? Dehogy, van tíz, husz, harmincz barátom is. Egy férfinak soh'sincs egy barátja, neki sok kell. Egyébként mi nem fősvénykedünk a baráti czim-mel úgy, mint ti asszonyok, kik azt nem adjátok csak annak, kit igazán szerettek. Férfiak között hamar van meg a barátság. Együtt mulatunk, együtt kacagunk és barátok vagyunk.
Lucienne hosszasan nézte Abelt s aztán így szólt:
— Szükséges, hogy mindezeket az urakat bemutassad nekem?
— Persze! Egyik-másiknak bájos felesége van, némelyiké csunya, de rendkívül kedves; együttvéve azonban egy igen sikerült bokréta-képeznek: szép barna, szőke de mindennekfölött pikáns virágszalakkal. Ime, ez a társaság, melyben megfordulok.
— Tehát én... mi a társaságba foguk járni?

— Kacagnának fölöttünk, ha nem így tennénk.
— Kacagnának fölöttünk? szólt Lucienne megdöbbenve.
— Oh kicsikém, nevetnének felettünk, mert azt hinnék, hogy tulságosan szeretjük egymást.
— Hát lehetséges egymást tulságosan szeretni? — mormogta a fiatal asszony. S aztán, ha mondanák, befogásolná ez a fér-jemet?
— Nagyon is.
— Engem nem érintene — válaszolt Lucienne erélyesen.
Aztán elpirult a merészségétől.
— Hohó, kicsikém, így szeretlek én! Ez szabad, ez bátor beszéd, amit nem lehet félreérteni. Kezdelek érteni egy kissé. Minden úgy lesz, ahogy akard; ami azonban látoga-tásainkat illeti, azokra súlyt fektetek... majd belejössz... egy hét múlva... Van koc-sink, mely elég lesz számunkra, amíg ket-ten vagyunk... aztán... majd meglát-juk!
E szavak megfélemlítették Lucien-net.
— Azt hittem — szólt.
Abel közbevágott:
— ... Hogy úgy élünk, elrejtve fész-künkben, mint a szerelmes gerlepár? Lemon-dava minden összeköttetésről?
— Nem, de azt hiszem, hogy...
— Oh, ti asszonyok, a ti Steibel-féle idegeitekkel!
— Hogy a magány, a bizalmas együttlét kívánatos nekünk — dadogta Lucienne — mert még nem ismerjük egymást voltaké-pen...
Abel kacagott.
— Imádandó! — kiáltott fel. Hiszen ez mindennapos dolgunk, édesem. Ez lassan-las-san megtörténik... önludatlanul... Egyéb-ként ami engem illet, biztosítalak...
A jegyzető kinyitotta a fülszelejt. A fiatal asszony elpirult s elrejtette arcát a „Figuró” mögé. A vonat Maitenon-ba robogott be s a férj leszállt, hogy frissítőt és napila-pokat vásároljon.
Abel kétségtelenül igen figyelmes volt, de Lucienne meg volt győződve, hogy férje így viselkedett volna bármely más nővel szem-ben is, ha csinos.
Fejét a támla párnájára támasztva, azt gondolta, hogy bizonyos férfiak mindenképen gyakorolják az udvariasság erényét s hogy egy pár fekete szem és mosolygó ajak mindenkor jöccsim erre azoknak, kiknek ereiben könnyen pezsgő vér folyik. Az ő fiatal asszonyi képze-le bámulatatos gyorsasággal kalandozott el egy ösmeretlen világba, melybe ép ezért gyö-nyörrel hatolna be.
Szíve szokatlan hévvel dobogott: érezte, hogy ámitja férjét.
Lamoureyre eddig szabadon élt, járva a világot, nem nézve se jobbra se balra. Akár Párisban volt, akár Konstantinápolyban, nem vetett ügyet flirtelésre. Talán nem is ér-tett hozzá. A kísértés hidegen hagyta őt ut-ján; habár az elég hosszú vala. Nem volt meg benne az a könnyed hozzáférhetőség, mely sok férfi sajátja, ha egy bájos Lais-sal állanak szemben.
Évei elmúltak, hév és lelkesedés nélkül. Az ő lelke soh'sem lángolt és nem élt benne egy ifjú rajongás emléke sem. Nem ismert női szívet s nem értett semmit a Lucienne bánatos lelki világából. A mások álmódzásai mindig mulattatták s talán az volt a hibája, hogy Lucienneben csak a jó pajtást kereste, ki életmódjában egy hajszálnyit sem zavarta.
Igy gondolkodott Lucienne.
A bizalmas együttlét, a néma harmonia nem volt egyedüli álma: azt is óhajtotta, hogy férje szerelme föltse be a fészket, melyet ő önérejből az ő és a maga számára akart építeni.
Gondolataik nem találkoztak, mert La-moureyre minden rossz szándék nélkül ugy gondolkodott, hogy egy férfi sem nőülne, ha tudná, miféle terheket ró reá a házasság első két hete.
(Folytatása következik.)

Felolvasó szerkesztő: Kálnoki Izidor.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. november 21-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, including paper (Állampapírok), bonds (Záloglevelek), stocks (Részvények), and bank notes (Bankok). It includes sub-sections like 'Elsőbbségek' and 'Takarékpénztárak'.

SHINHAZAK.

Budapest, 1898. kedd, november 22-én.

Színházi műsorok

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évi bérlet 199. Havi bérlet 19. Bohème-világ. Dráma 5 felvonásban. Iták: Barriére és Mungér, Fordította Szomori Emil. Személyek: Durandin, Rodolphe, Marcel, festő, Schumann, zenész, Colline, Benoit, Baptiste, szolga, De Rouvres, Mimi, Musette. Kezdet 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ

323. szám. 329. szám. Hamlet. Katonák. Eredeti színmű 3 felvonásban. Itá: Thury Zoltán. Személyek: Udvardy Ferenc, Udvardy Pál, Anna, a felesége, Fekete Gyula, Fekete Béni, Zsuzsanna, Klára, István, Veress Ákos, Brandt, ezredes, Gólföldi, hadvezény, Marjay Sándor. Kezdet 7 1/2 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Évi bérlet 125. Havi bérlet 12. Paraszbecsület. Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerezte Mascagni P. Szövegét Iták Fargnoli-Zozetti és Monnet. Fordította Radó Antal. Személyek: Santuzza, Lo's, Turiddu, Afio, Lucio. Utána: A piros cipő. Tánckomédia 4 képpben Regge-H. tot. Choreografiáját Hassreil ter J. zenéjét Mader Basul szerezte. Kezdet 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

L. Komáromi Mariska asszony felléptével.

A garasos kis-asszony.

Operetta 4 felvonásban. Iták: Mars és Desvallières. Fordította Reiner Ferenc és Makai Emil. Zenéjét szerezte Planquette Rühert. Személyek: Napoléon, Michel Boniche, Anatól, pék, Raszalon, Brignolat, pék, Izidor, a fia, Tancs, Guepère, Pavillon, Marfan, Raszalon. Kezdet 7 és 12 órakor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Öld meg!

Miklós Kiss felléptével. Kezdet 7 órakor.

Table listing theater programs for various venues: Nemzeti Színház, Várszínház, Vigaszínház, Magyar Kir. Operaház, Magyar Színház. Columns include play titles, authors, and cast members.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyéket. Kanitz Ferenc és Tsa szepességi vászonraktára. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

LIGETI BÉLA. OSEMEGE, BOR, TEA, RUM, MAGYAR ÉS FRANCZIA PEZSGŐK, COGNAC és DÉLIGYÜMÖLOS KERESKEDÉSE. BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 74. SZ.

Csak fiatal embereket érdekélhet tudni, hogy a párisi dr. Boiton Injektio Oriental már néhány napi használat után elmulasztja még a legidősebb és legalkonyagabb bajokat is. Főraktár: Zoltán Béla gyógyszerüzében Budapest V., Széchenyi-tér és Gyógyszor-utca sarkán, hol áttegenként 1 frót kapható.

Földbirtokosok figyelmébe. Az Országos Jelzálog Biztosítási Iroda Budapest, VII., Erzsébet-körut 15. Albumok nagy választékban 1 írtól 5 frig. Postán 20 kr. porto hozzáadásával. KANITZ C. és FIAI Budapest, Dorottya-utca 12.

FOGAK. 2 forinttól, handkúl, hogy a gyökereit el kellene távolítani, szájpaddal és a népszerű (hidmunka). Fogorvos dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota. Vasár- és ünnepnapokon délután 4-5-ig.

Szép
**Hölgy-
és leánykalapokat**
KNAAPP LUIZA

...
Nagy választék a legújabb divatu díszített kalapokban, olcsóbb árakban mint máshol.
Célszerűség! Fantaszt. Togue, Parol és Bérsong kalapok, egyminat széles divatu formában, új színekben, díszítve 2.-, 2.50, 3.-, 3.50, finomabbak 4.50.
Selyem-, nemz- és sztyembőr-ny. hölgykalapok valódi tollal díszítve, új divatos színekben 2.50, 3.50, 4.50, finomabbak 6 forint.
Nemes hölgykalapok, díszítve, divatos új színekben és formákban. Bolero, Angol, Makart, Gwary és Amazon 2.-, 2.50, 3.-, finomabbak 3.50 és 4.50.
Leány-, gyermek kalapok díszítve, új színekben és formákban: Tropic, Gwary és Mariner: 1.50, 2.-, 2.50.
Férfiak (Capuchon) gyermekeknek, divatos színekben: 1.20, 2.- és 2.50 finomabbak.
Kétszínűnek valódi tollak, fantaszt. tüzekkel stb. készült árakban.
Stalaktitások, díszítések, tollak gondoskodás ócsón elváltatnak.
!!! Vidéki rendelvények leküldetésre csak akkor lehet !!!

Csakis ezt kérje:
„Cognac“
(Három csillag)
Louis de Salignac & Co.
gyártmánya
Cognacban.

Nekünk bemutatott számlán megbízható hiteles kézfóntatira folytán azon negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legelőnyösebben ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET,
hugycsőfolyásokat és sebeket, az énfertőtlenítő utóhatást, az elgyengült férfiak, magnum-
fűzők, a bujakkor utókövetkezményeit, nőknél
fehérfolyást, bérmenyire állítok le, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bűncselekedetek gyönyörű új gyógymód szerinti, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.

Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész-, szemész- és szülészorvos. cs. kir. oszt.-főorvos
Budapest, Belváros, IV. ker., Kigyó-utca 1. szám.
II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.
Rendel naponta délelőtt 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.
Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel választanak és gyógyszeréről is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem.
Ugyazott megjelent és a szerkesztő: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető:
NÉPSZERŰ UTMUTATÓ.

Már a 12-ik kiadásban megjelent a nemi betegségek és ezek egyszerű gyógykezeléséhez czumó könyv, volt ára 2 forint 50 kr., most csak 50 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 forint belföldi és külföldi bérmentre, vagy 90 kr utánvéttel.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. II. A nemi élet érvényes. III. Az énfertőtlenítés az éjjeli ma. Öntések IV. Hugycsőszűrés. V. A bujakkor (siphilis), VI. A fehérfolyás. VII. Elgyengült férfiak. VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főanyagja a prostitúció.

Budapesti és bécsi katonakórházakban, valamint számos katona-ezrednél nyert bő tapasztalat folytán ezen orvostudor legelőnyösebben ajánlható.
Számítalan köszönetnyilvánítások és elismerések bel- és külföldi betegek részéről.

Titkos betegségeket,
a legelőnyösebb hugycsőfolyásokat, bujakkor-
sebeket, siphilist, az énfertőtlenítő utóhatást.
Elgyengült férfierőt

az orvos-világ által legújabbra nyilvánra felkarolt és hatásában páratlan sikerű
Elektromasszage
által magömlést, nőknél fehérfolyást, bérmeny-
kezés nélkül, bármely női bajokat, a legmagasabb bőr-
betegségeket, valamint hüvelyi bűnök következtében
beállott leg- és emek utókövetkezményeképp létrejött
hátgerincz-bajt gyógyít 10 évi civil és 15 évi katonai
orvosi tapasztalat után a legújabb gyógymód szerinti
alaposan és biztos sikerrel

Dr. KAJDACS
v. cs. és kir. ezredorvos.
Lakik: Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.
Bejárat a lépcsőnél.
Rendel: Délelőtt 9-től 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.
Nőknek úgy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön váróterem. Levelekre azonnal díjazással választunk, gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Sorozó-kötelesek

kik vidéken bírnak illetőséggel és tavasszal Budapestben akarják magukat soroztatni, valamint mindazok, kiknek valamely törvényes jogszimük van szolgálati kedvezményre és ezt elnyerni óhajtják, forduljanak bizalommal a
Dominka János v. os. és kir. százados tulajdonát képező
katonaügyi irodához
BUDAPEST, VI., Kerepesi-ut 6. sz. a.
mely általában mindennemű katonai ügyben, így a tiszt urak összes személyes ügyeiben is gyorsan és olcsón eljár.

958. sor. **BON 028. szám**
Polgár Sándor
egyet. gyakorlott kötszerész
Budapest, Erzsébet-körút 50. sz.
köteles ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelésnek tiszta, azaz tizenöt százalékos árkedvezményt adni, az eredeti
F. Bergerand fils
párisi különlegességek (örvén-
ny) gyártmányából. Kimerült képes
árjegyek díjazatosan tart levélben
kérlek. Kiváratott: az „Országos
Hírlap”-ból. 250

Gyengeségi
állapotok
impotentia) ellen páratlan sikerű gyógykezeléssel folytán legelőnyösebben ajánljuk
Dr. Mitzger Tivadar
hírneves
hydro-elektrotherapiái
rendelő-intézetét
BUDAPEST,
VI. ker., Teréz-körút 44. sz., I. em.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hamarosan teljes gyógyulás után kezhető
Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

Önműködő csapa
palkányfogásra 2 ft, egérfogásra 1 ft 30 kr. Felgyújtás nélkül éjszakaiaként is fogható. Szag nem marad. Beállítás nem szükséges. Mindenütt legjobb siker. Székhely: utánvéttel.
E. Feith Wien, II., Taborsstrasse 11/B.

Fontos önvédelemre.
Buldog g-Hemesis
6 lövedék revolver csak
4 frt
Főrtáska, szél és töltényvel 5 kr. Vadászfegyverek nagy választékban.
FÜLDÉSSY
puskák és 1° árcsőt. Kéz- és utóvért vagy pénz előzetes befizetés mellett. Képes árjegyek egyen és bérmentre.

Idős és fiatal embereknek
ajánlatos tanulságul
dr. Müller egészsz. tanácsos új bővíttel kiadásban megjelent műve a
megzavart ideg- és nemi-szervezetről
és ennek radikális gyógyításáról. Bérmentes küldés 60 kr-ért helyegekben.
Curt Röber, Braunschweig.

Hirdetések
felvételnek lapunk kiadó-hivatalában,
VIII. József-körút 65. szám

10 forint
egy zongora
hangolása és karbantartása egész évre.
Egyszeri hangolás 2 forint.
Sternberg Ármin és Testvére
cs. és kir. udvari szállítók.
Zongoratermek:
Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körútsarkán)
ZENEPALOTA.

HAAS FÜLÖP és FIAI

csász. és kir. udvari szállítók

szőnyeg- és butorszövet

gyárosok ajánlják minden e szakmába vágó áruikat nagy választékban.

Főraktár:
V., Gizella-tér 1. szám.

Fiókraktár:
IV. ker., Kossuth Lajos-utca és Újvilág-utca sarkán.
Országos Kaszáló-palota.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előrefizetendők készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Cézárszeri az apró hirdetés postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szövegére írni; esetleg közönséges levélben könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

VII. kerület, József-körút 65. szám.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnök-utca 22. **Barabás György** nagybiztos.
- II. „ Jö-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedése.
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Mór** dohányüzeme.
- IV. „ Harsisch-bazár **Déry József** dohányüzeme.
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Kemetsch A. J.** dohányüzeme és újsgárda.
- V. „ Nagykörön-utca 20. sz. **Löwinger Gyula** fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos** dohányüzeme.
- V. „ Váci-körút 6. szám **Korona Janka** dohányüzeme.
- V. „ Lipót-körút 22. szám **Wollák Zeigmond** dohányüzeme.
- VI. „ Jeréz-körút 54. szám **Brauer Miklós** dohányüzeme.
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám **Rehonyer Hanna** dohányüzeme.
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Heister Béza** dohányüzeme.
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frad J.** dohányüzeme.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérk. **Sopronyi V.** dohányüzeme.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadtnak.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

Apró hirdetések 20 krajczáron alól nem közöltetnek.

LEVELEZÉS.

Jólánka. Repülök hozzád szerelem szárnyain. Köztünk ugyan sok mérföld van és estéinkint ha eltűnök sorsomon, mely téled elszakított szeretettel nézem a nyájasan mosolygó holdat, mely neked is világit és te is elmerengsz rajta. Ugyan távol vagyunk egymástól, de pillantásaink ott találkoznak és ez nekem végtelenül jól esik. A remény, mely előttünk mint egy ködkép lebegett kilépett a homályból és a szerelem vezetése alatt valóvá vált úgy, hogy boldogságunk teljes lesz. 2-3 nap múlva ismét láthatlak. Minden percz egy évet jelent, de végre karjaim között láthatlak. — Viszontlátásra a téged nagyon szerető Alfonz. 6880-1

Birtok, 103 katasztrális hold, épületekkel, lakóházzal vasút közelében eladó. Közvetítők kizárva. Czim a kiadóhivatalban. 2349-6

Bertuskám. Igazán nem tudom, hogy mi az oka annak, hogy sem a levelemre, sem a lapban írt soraimra nem válaszoltál. — Pedig azt a dolgot nagyon szeretném már elintézni! Irj tehát mielőbb esőköli M-nak. 6916-1

November 7. Sajnálom, hogy szombaton nem mehettem el, hisz különben tudhatta ugyanis. Ot már levélben gratuláltam és e héten feljött velem, ha akar. Mért nem jön már fel? Nagyon eljöttöm! Jöjjön melletted és üdvözlő a viszontlátásig K. — 6912-1

Szöke. Igen kérek, hogy e soraim elolvasása után neked írni szives légy, mert igen kíváncsi vagyok mindenre. Csókol sokszor Barnád. 6914-1

HÁZASSÁG.

Keresek barátnóm részére, ki egy csinos, háziassan nevelt, rém. kath vallású árvalány és szép butor- és kelengye feletti rendelkező, egy biztos keresettel bíró iparost vagy kereskedőt. Komoly és névvel ellátott levelek „Árva Giz” jelleggel ellátva, e laphoz kéretnek. 6756-2

Önálló 29 éves komoly kereskedő házasság czéljából óhajt megismerkedni egy csinos, középtermetű fiatal intelligens leánnyal. 25000 frt hozományra reflektál. — Szives levelet a kiadóba kérek és „Komoly szándék” jelige alatt kérem azt e helyen jeleztetni. 6888-2

ALLÁST KERES.

Házgondnoki állást keres egy helyi biztosiállású bíró hivatalának. Bővebbet személyesen. Megkereséseket „Ügy” jelige alatt kérek. 6888-3

Házmester, izr. 42 éves, gáz- és vízvezeték-, telefon- és telegrafkezelő állást keres egy nagyobb házban. Ajánlatok „Házmeester” czim alatt kéretnek a kiadóhivatalba. 6710-3

Bármilyen írásbeli munkák végzését, levelek másolását, vagy czimszalag írását elvállalja szerény igényű fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 6654-3

Tisztességes árva lány elarusítónak ajánlkozok, vagy hasonló foglalkozást elfogad. Czim a kiadóhivatalban. 2348-8

Kisasszony, ki a kereskedelmi szaktanfolyamot, igen jó sikerre, végezte gép és gyorsírást tudja, szerény feltételekkel állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6658-3

Német levelezőnek ajánlkozok egy megnyerő külső fiatal ember több évi gyakorlattal, aki merlegképes könyvelő, szorgalmas önálló munkás. Czime a kiadóban. 6758-3

Heti- vagy időszaki lapozat szerkesztőül, vagy munkatársul ajánlkozok kitűnő szakember. Esetleg azok expedicióját is elvállalja. Ajánlatok a kiadóba „Heti lap” czimen kéretnek. 6792-3

Kisasszony, ki már nagyobb irodákban alkalmazva volt, gyorsírás és gépirásban kitűnően jártas, megfelelő állást keres. Hajlandó az állást próbára ingyen is elfoglalni. Czime a kiadóban. 6802-3

ALLÁST KAPHAT.

Jóforgalmu iparúhoz társ kereseték 4000 frt tőke befektetéssel. Ajánlatot „Iparvállalat” czimem a kiadóhivatalba kér. 7021-4

Cárs kerestetik egy igen jól jövedelmező nagy vállalatához 3-4000 frt-al. — Bővebbet személyesen. Levelek a kiadóhivatalba intézendők „Szerencse” jelige alatt. 6780-4

Ökleveles óvónő kerestetik pusztára egy kis leány mellé, ki az elemi iskolai tantárgyakat s tanítani képes. Zongorázni tudók előnyben részesülnek. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők „Óvónő 100” jelige alatt. 6742-4

Kisasszony, ki már művirág-üzletben alkalmazva volt és e szakmát teljesen érti: állandó alkalmazást nyer. — Ajánlatokat a kiadóhivatalba közvetít. „Művirágüzlet” jelige alatt. 6748-4

Előkelő fővárosi szabó-műhelyben tisztességes házból való tanulóleány azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 6455-4

Szakácsnő, mazsa, vidéki urasági házhoz kerestetik. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 6662-4

Mészegetőhöz vezető kerestetik. Ajánlatok „Mészegető” jelige alatt a kiadóhivatalba közvetít. 6878-4

Helybeli nagykereskedés keres egy ügyes szakképzett könyvelőt. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők „W. W.” jelige alatt. 6884-4

OKTATÁS.

Zongora-órák adására ajánlkozok egy házban mint házon kívül, a bécsi-konzervatóriumot kitűnő sikerrel végzett zongoratanárnő. Elsőrendű referenciákkal. — Czime a kiadóhivatalban. 6822-5

Correpetitornak ajánlkozok gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmét is végzett joghallgató. Czim a kiadóhivatalban. 6416-5

Joghallgató bármily otthon végezhető munkát elfogad igen olcsó áron. Szives megkereséseket a kiadóhivatalba kér „Megbízható” czimen. 6608-5

BIRTOK VÉTEL ÉS ELADÁS.

Keresek telket jobb vidéken. Ajánlatokat ár nagyság, utca-pont megjelölésével a kiadóhivatalba kéretnek. Ügynökök kizárva. 7025-7

ELADÁS.

Balaton-filmádi és felső-őrsi szállőgazdaságomból egy fél millió amerikai-, európai gyökerezésű és sima vasszó, valamint ojtvány eladó. Kiváncsra árjegyzékkel szivesen szolgálók. Suly László Veszprémben. 2291-8

Egy jókarban levő számnélküli egylogatu bérkocsi használatra azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 2341-8

Egy régi la és szőnyeg, a belvárosban eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6918-8

Gyógyszertár, évi 4-5000 frt forgalommal halál- és lozás-miatt igen olcsó áron eladó. Venni szándékozók küldjék czimeiket „Gyógyszertár” jelige alatt a kiadóhivatalba. 6372-8

VÉTEL.

Megvételre kerestetik egy 200-300 holdas birtok lehetőleg Budapest közelében. Részletes ajánlatokat a kiadóhivatalba továbbít. „Birtokos” czimen. 6904-9

Házi verkli olcsó áron kerestetik megvételre. Czim a kiadóban. 6704-9

Kétkerekű kézikocsi, használt, olcsó áron kerestetik megvételre. Czim a kiadóhivatalban. 6708-9

KIADÓ SZOBÁK.

Szobák butorozva, külön bejárattal utcára, fürdőszobával kiadók Üllői-ut, Erkel-utca kezdetén. 7023-10

Utcai butorozott szoba, kétáblakos, a dohány-utczában, második emeleten, előszobával, lépcsőházból különbejárattal, olcsón kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6920-10

Intelligens családnál egy különbejárattal szoba az Eötvös-utczában egy-két ur részére. teljes ellátással kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6760-10

Kerepesi-uton egy kényelmes 2-áblakos utcai szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 6144-10

Elegánsan butorozott 2 ablakos utcai szoba fürdőszoba s esetleg zongorasználattal a Dávid-utczában kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6880-10

Az Üllői-uton egy kis tiszta különbejárattal igen csinos szoba olcsón kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6828-10

SZOBA KERESTETIK.

Csinosan berendezett udvari szobát keres az Üllői-ut közelében egy orvosnő. Levelet „Egyszerű” jelige alatt kér a kiadóhivatal. 6664-12

Keresek egy butorozott szobát a Teréz-körút vagy Gyár-utca közelében. Megkeresések ár megjelölésével „Mérnök” jelige alatt a kiadóba kéretnek. 6878-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Két külön bejárattal szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó. Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas. az utcára nyíló nagy pinche is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6164-18

HITEL—PÉNZ.

Sürgösen kerestetik 200 frt kölcsön egy jóállású hivatalnoknak. Levelet a kiadóba kérek „Pontos” jelige alatt. 6784-14

KÖNYVEK.

Jó francia regényeket szeretnék venni könyvtárma berendezéséhez. Ajánlatokat a czim és az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kérek „Könyvtár” jelige alatt. 6262-15

Jókai összes művei kerestetnek olcsó áron megvételre. Levelet a kiadóhivatalba közvetít. „Jókai” czimen. 6612-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, regénynek, egyetli helyiségnek, vivőteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4708-17

Kiadó üzlethelyiség. Belváros, élénk forgalmu helyén olcsó házbérel. Czim a kiadóhivatalban. 2345-17

Fényképészeti üzlet, a Belvárosban, mely kitűnően megy, szabad kézből átadó. Szives ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Fényképészeti” czim alatt. 6782-17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemefü-czukorkát. 1537-18

Egy tisztességes család hajlandó (2 évestől kezdve) fiu- vagy leánygyermektel teljes ellátásra csekély fizetésért elfogadni. — Czim e lap kiadóhivatalában. 6784-18

Jó ebédkosztot kaphat 1-2 ur intelligens családnál az Eötvös-utczában. Czim a kiadóban. 6766-18

Katona Mihály állatkitűmő intézete Budapestén a József-körút 13. száma alatt van. 2347-18

Egy ügyes szabónő ajánlkozok nagyobb urházakhoz házivarrónőnek hosszabb időre 1.80 krajczár és teljes ellátásért. Czim a kiadóhivatalban. 2351-18